

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 26:

Forespørgsel til landbrugs- og fiskeriministeren:

»Hvilke initiativer agter regeringen at tage over for jordbrugserhvervet som opfølgning på GATT-aftalen?«

Af Christian Mejdahl (V) og Henning Grove (KF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 16/12 94. Fremme af forespørgslen vedtaget 12/1 95).

Begrundelse

Christian Mejdahl (V):

Der er flere årsager til, at Det Konservative Folkeparti og Venstre rejser denne forespørgselsdebat.

Der har i mange år været forhandlet om en GATT-aftale, som også omfattede fødevarer. Disse lange forhandlinger bar frugt den 15. december 1993, da der blev enighed om en slutakt. Men inden denne historiske dato har EU's landbrugspolitik måttet undergå store forandringer. Hvis ikke EU havde reformeret sin fælles landbrugspolitik, var GATT-aftalen næppe blevet en realitet, selv om det havde været rigtige at tage tingene i omvendt rækkefølge.

Selv om GATT-aftalen som helhed er til fordel for Danmark, har GATT-forhandlingerne og GATT-aftalen spredt usikkerhed i dansk jordbrugserhverv. Hvordan bliver markedsvilkårene? Hvordan påvirker støttereduktionerne afregningspriserne? Hvordan opretholder vi konkurrenceevnen over for vore konkurrenter osv.?

Lad mig allerede her slå fast, at forespørgerne er af den opfattelse, at det er godt for Danmark som helhed, at der blev indgået en GATT-aftale, som sikrer en friere verdenshandel også med fødevarer; men vi forstår også jordbrugserhvervets usikkerhed over for, hvad de ny tider vil bringe.

Landbrugsministeriet har i november 1993 regnet sig frem til, at de økonomiske virkninger af GATT-aftalen og 1992-reformen af EU's landbrugspolitik samlet ud fra en statistisk beregning vil betyde en nedgang i landbrugets bruttofaktorindkomst på 2,3 mia. kr. – og det er hvert år. Disse tal er bekræftet så sent som den 24. november 1994 i et svar til Landbrugs- og Fiskeriudvalget.

Det er et stort tal, og selv om det vil kunne reduceres væsentligt ved en dynamisk udnyttelse af de muligheder, der bliver for at omlægge produktionen og finde nye markeder, tror vi, at sluttallet stadig vil være kæmpestort.

Det, forespørgerne ønsker med denne forespørgsel, er at komme i dialog med regeringen og Folketingets partier for at få klarlagt, hvilke positive aspekter der er at se i kølvandet på GATT-aftalen, og hvordan vi kan udnytte dem optimalt, men også at få debatteret og få regeringens bud på, hvordan vi letter den omstillingsproces, som jordbrugserhvervet skal igennem.

Vi synes ikke, at den offentlige landbrugsdebat kun skal dreje sig om de op til 2 pct., som driver økologisk jordbrug, mens man glemmer de 98 pct., som sikrer den altovervejende del af hjemmemarkedet sunde fødevarer, og som sikrer hele eksportindtægten.

Vi står uforstående over for, at regeringen ikke udfoldede større bestræbelser i forbindelse med finanslovens tilblivelse for at tilrettelægge en politik, som i højere grad letter erhvervenes – og dermed også jordbrugserhvervets – omkostninger. Det var ikke opfordringer og forslag, der manglede.

Med disse begrundelser vil jeg på Venstres og De Konservatives vegne spørge landbrugs- og fiskeriministeren, hvilke initiativer regeringen agter at tage over for jordbrugserhvervet som opfølgning på GATT-aftalen.

Besvarelse

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

Allerede inden GATT-forhandlingernes afslutning har det stået klart, at GATT-aftalen ville medføre behov for omstilling i dansk landbrug.

I aftalen om finansloven for 1993, som jo blev indgået i december 1992, har et bredt flertal af Folketingets partier udtalt sig således:

»Det må forventes, at indgåelsen af en GATT-aftale vil nødvendiggøre omstruktureringer i dansk landbrug. Kvægbruget og planteavlens skal igennem en omstilling. Der må derfor forudses behov for omstillingsstøtte i de kommende år.«

GATT-aftalen på landbrugsområdet forpligter som bekendt de deltagende lande til en reduktion af den interne støtte og en begrænsning af eksportstøtten samt – og her kommer det interessante – en øget markedsadgang. Der

er ingen tvivl om, at GATT-aftalen vil ændre vilkårene for produktion og afsætning af fødevarer.

Aftalen indebærer en gradvis liberalisering af verdenshandelen med landbrugsvarer og dermed en øget international konkurrence. Jeg har haft den forståelse, at der i brede kredse netop har været stor interesse for den øgede liberalisering, og jeg må derfor mene, at det er et gode, som der er bred enighed om vil kunne komme os til gavn. Det er jo også sådan, at aftalen som bekendt giver dansk landbrug og fødevarerindustri muligheder for nye markeder og dermed muligheder for at sikre produktionen og beskæftigelsen.

Udviklingen i Østeuropa og udvidelsen af EU med Sverige, Finland og Østrig vil ligeledes komme til at spille en betydelig rolle. Vi er i øjeblikket vidne til en gunstig udvikling i vor samhandel med Østlandene, hvor eksporten af fødevarer til især de større byområder har haft en betydelig fremgang.

Sveriges, Finlands og Østrigs medlemskab af EU indebærer en udvidelse af det indre marked. De to nordiske lande er i den forbindelse selvfølgelig af særlig interesse for de danske virksomheder. Vi kommer nu i den situation, at der i lande, der geografisk ligger tæt på Danmark, bliver betydelige muligheder også for dansk landbrug.

Regeringen har tidligere beregnet, at landbruget vil lide et tab på 2,3 mia. kr. årligt, når GATT-aftalen er trådt i kraft. Den trådte som bekendt i kraft i januar 1995, men vil først være fuldt implementeret i år 2000. Der er således tale om en lang indførselsesperiode, i hvilken GATT-aftalen gradvis vil komme til at virke. Det er lidt vigtigt at understrege, for man har ofte kunnet få den fornemmelse i den danske debat, at GATT-aftalen var fuldt gennemført fra den 1. januar 1995. Sådan forholder det sig altså ikke; det er en længere årrække, vi taler om.

Regeringen vil selvfølgelig i denne periode nøje overveje, hvordan implementeringen af GATT-aftalen kommer til at påvirke dansk landbrug. I den forbindelse skal GATT-påvirkningerne vurderes i sammenhæng med en række øvrige faktorer, som også påvirker dansk landbrug, herunder også den generelle politisk-økonomiske situation.

Tabet på 2,3 mia. kr. skal imidlertid fortolkes med meget, meget stor varsomhed. Der er tale om en rent statistisk beregning, som ikke tager hensyn til en række dynamiske virkemidler, der helt klart vil modvirke det beregnede indkomstfald.

De dynamiske virkninger vil i samspil med en yderligere tilpasning i EU's landbrugspolitik – og som noget meget vigtigt: en målrettet dansk eksportfremmeindsats – være mærkbare, måske mest i forbindelse med svineproduktionen, og her er der også tale om et kraftigt prisfald på kornpriserne i EU. Det betyder også, at dansk landbrug selvfølgelig skal tilpasse sig, ligesom man skal forberede sig på de nye markedsadgange.

Jeg vil også gerne fremhæve, at dansk landbrug siden beregningen har haft væsentligt forbedrede indkomstforhold, og heldigvis for det. Alene 6. april-aftalen, som blev indgået mellem landbruget og tidligere landbrugsminister Bjørn Westh, har forbedret de økonomiske forhold for de mest udsatte grupper i erhvervet.

Jeg vil gerne fremhæve gældssaneringsordningen. Der er indtil dato gennemført gældssaneringsager, som medfører en årlig rentelettelse på 350 mio. kr. Når alle sager er gennemført, er forventningen i øjeblikket, at der bliver tale om en rentelettelse på i alt 500 mio. kr.

Hertil kommer regeringens økonomiske politik, som i de seneste år har medført rentefald. Det var baggrunden for, at landbruget også havde mulighed for konvertering af gælden. Også det tror jeg vi alle er bekendt med har ført til særdeles store rentebesparelser – mindst i samme omfang som dem, jeg omtalte før med hensyn til gældssaneringen.

Regeringen finder, at den samlede rentebesparelse vil bidrage betydeligt til landbrugets omstilling. Endvidere vil renteutviklingen påvirke andre erhverv, herunder også landbrugets leverandørvirksomheder.

Endelig må man huske på, at et statsligt initiativ til opfølgning af GATT-aftalen må vurderes i sammenhæng med den generelle finanspolitik. Jeg tror, der er bred enighed om, at der er forudsætninger for en fortsat gunstig økonomisk udvikling. Finanslovforliget med Venstre og De Konservative må jeg anse som værende udtryk for enighed om denne overordnede politik.

Det er min klare opfattelse, at af de kompensationer, man måske kunne tænke sig, er der ikke nogen kompensation, der kunne måle sig med det, et yderligere rentefald ville betyde for dansk landbrug. Yderligere rentefald kræver, at der er styr på alle parametre i den finansielle politik her i landet.

En dynamisk udnyttelse af GATT-aftalen vil give dansk landbrug mulighed for på flere markeder at øge afsætningen af fødevarer i kølvanfald.

det på GATT-liberaliseringen. Det danske omkostningsniveau levner imidlertid ikke plads til en skarp priskonkurrence på det internationale marked. Dansk landbrug skal ikke konkurrere på bulkvarer med lande, der har et omkostningsniveau, som vi ikke kan få og vel i realiteten heller ikke ønsker os.

I stedet skal der ske en fortsat styrkelse og udvidelse af hele jordbrugserhvervet med udgangspunkt i produktkvalitet. Der skal sættes på høj kvalitetsbegrebet, som ud over en umiddelbar syns- og smagsoplevelse også omfatter elementer som sundhed, ernæring, produktionsmetoder, miljø osv.

Der er for mig ikke nogen tvivl om, at forbrugerne har udvidet deres definition af kvalitet. For år tilbage var kvalitetsdefinitionen vel nærmest: Hvordan smager det, og hvordan ser det ud? Jeg er af den klare overbevisning, at flere og flere forbrugere, når de sidder med deres aftensmad foran sig, også stiller spørgsmål som: Hvilke konsekvenser har det haft for natur og miljø? Hvordan har dyrevelfærden været? Hvordan har forarbejdningsindustrien behandlet disse her produkter med hensyn til tilsætningsstoffer, hormoner osv.? Og endelig gælder selvfølgelig stadig det gode gamle kvalitetsbegreb som smag og udseende.

Jeg må måske stilfærdigt spørge: Hvem har bedre muligheder end netop dansk landbrug for også at tilfredsstille de nye kvalitetsbegreber, som jeg her har omtalt?

Som jeg tidligere har tilkendegivet, må initiativer til opfølgning af GATT-aftalen ses i sammenhæng med finanspolitikken. Det er også regeringens opfattelse, at det frem for at give det, som jeg godt vil tillade mig at kalde en mere simpel kompensation til landbruget, er betydelig mere frugtbart at iværksætte en række fremadrettede initiativer til en omstilling, som kan styrke jordbrugserhvervet på lang sigt.

Jeg har bemærket nogle af de talstørrelser, der har været nævnt i debatten; hvis man omregner dem i forhold til den enkelte bedrift, taler vi om noget, der ligner en årlig lettelse på omkring 1.000 kr. i gennemsnit. Jeg må stilfærdigt stille det spørgsmål: Tror man ikke, at man meget bedre tilgodeser den enkelte landmand med en samlet strategi som den, regeringen har lagt op til, frem for det, jeg tillader mig at kalde en mere simpel kompensation? For jeg forstår, at der er bred enighed om en forholdsvis stram finanspolitisk styring. Lad mig i den forbindelse indskyde, at det også er i fuld overensstemmelse med

finansloven for 1993, hvor der jo netop tales om at forudse et behov for omstillingsstøtte og ikke om økonomisk kompensation.

Gennem en fremadrettet indsats vil det være muligt at styrke og udbygge fødevarersektorens position på markederne, vel at mærke som fortsat producent af kvalitetsbetonede fødevarer i bred forstand. Regeringen har på finansloven for 1995 afsat i alt 525 mio. kr. over de næste 4 år til en samlet strategi for omstilling og udvikling af jordbrugserhvervet netop i lyset af GATT-aftalen.

Initiativerne i strategien kan grupperes i fire hovedområder: Først og fremmest – som noget vigtigt – en styrket indsats på forskningsområdet; dér er jeg glad for, at vi allerede nu på anbefaling af Zeuthen-udvalget har en national strategi for jordbrugsforskning i Danmark. For det andet er produktion af sunde og ernæringsrigtige fødevarer samt et forbedret arbejdsmiljø en vigtig faktor. For det tredje kvalitetssikring, som jeg før har været inde på. Og endelig en satsning på uddannelse og efteruddannelse.

Der sker en markant styrkelse af forskningsområdet gennem en forøgelse af basisbevillingerne, som var tiltrængt, og programmidler til jordbrugs- og fødevarerforskning for at øge vores viden om de faktorer, der medvirker til en styrket kvalitet i bredeste forstand. Derigennem sikrer vi bl.a. etablering af centerdannelser og rammeprogrammer inden for jordbrugs- og fødevarerforskningen. Vi er også opmærksomme på vegetabilsk råvarekvalitet, zoonoser, økologi, markovervågning osv. I den forbindelse kan jeg som en sidebemærkning nævne, at der vil blive etableret en økologisk forsøgsgaard.

Det er regeringens opfattelse, at de nævnte initiativer udgør et godt grundlag for en udvikling og omstilling af jordbrugserhvervet. Samtidig er initiativerne primært rettet mod at forbedre erhvervets rammevilkår, hvilket er i overensstemmelse med regeringens erhvervspolitiske strategi.

Den øgede vægt på kvalitet i produktionen skal naturligvis kombineres med en strategi, som gør det muligt at finde afsætning på de markeder, hvor købedygtigheden og viljen til at honorere høj kvalitet er størst. Vi skal forfølge en højværdistrategi.

EU's hjemmemarked opfylder på mange måder disse kriterier – også, som tidligere nævnt, efter udvidelsen med bl.a. Finland og Sverige – men der er fortsat et betydeligt behov for afsætning af landbrugsprodukter i lande

uden for EU. Indtjeningen på denne eksport vil selvfølgelig fortsat have stor betydning for rentabiliteten i hele produktionen. Skal GATT-aftalens krav om markedsåbninger derfor udnyttes optimalt, ja, så skal der sættes på at afsætte høj-kvalitetsprodukter til de særligt attraktive markeder.

Jeg har på baggrund af GATT-aftalen nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter for ministeriet og for landbrugets organisationer, som nu sammen foretager et udredningsarbejde som opfølgning på GATT-aftalen. Det, som jeg i øjeblikket fornemmer som et konstruktivt arbejde, er at se på, hvor mulighederne er henne, og hvordan vi bedst udnytter dem. Jeg kan sige det på den måde, at vi rent faktisk gennemgår aftalens område for område, land for land, så vi derigennem kan udnytte mulighederne bedst muligt.

Jeg mener, at vi dels med det, jeg her har dokumenteret, dels med de andre ting, som ligger i regeringens politik, har forstået at tilrettelægge en strategi, som giver rammer for at udnytte mulighederne bedst muligt. Jeg vil gerne oplyse, at der på Landbrugs- og Fiskeriministeriets budget for de næste 4 år i alt er afsat 1,2 mia. kr. til udvikling af jordbrugs- og fødevarer-sektoren. Regeringen finder, at der med de her skitserede initiativer er skabt et godt grundlag for udvikling og omstilling af jordbrugserhvervet til opfølgning af GATT-aftalen.

Jeg synes dog, det bør understreges, at hele omstillingsprocessen kun kan lykkes, såfremt erhvervet selv aktivt bidrager til processen. Det er regeringens mål, at initiativer gennemført i samspil med både primærlandbruget, fødevarer-industrien og forbrugerne er det, der skal til, for at dansk landbrug stadig kan være en betydende faktor – både når vi taler valutaindtjening og beskæftigelse – i de år, der kommer.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Ordføreren for forespørgerne, hr. Christian Mejdahl, har ordet.

Forhandling

Christian Mejdahl (V):

Jeg vil godt sige tak til landbrugs- og fiskeriministeren for besvarelsen, men ikke for svaret, for jeg synes, det gik på, at det, der skal gøres, faktisk er gjort.

Dansk landbrug står i disse år som så ofte før ved en korsvej; men selv om en korsvej giver

fire muligheder, er det sjældent, der er mere end én farbar vej frem.

Overskriften over denne korsvej er omstilling. Samme overskrift stod der i slutningen af forrige århundrede, da man i stedet for at eksportere kornet til nogle ekstremt lave priser forædlede det ved at lade det gå igennem husdyrene.

Omstilling stod der også som overskrift, da fødevarerproduktionen skulle forøges efter afslutningen af Anden Verdenskrig. Da var det mekaniseringen og rationaliseringen, der var omstillingens løsen.

Omstillingen i dag hedder en friere verdenshandel med fødevarer og færre subsidier til fødevarerproduktionen. Det er det, der er hovedindholdet i GATT-aftalen, og det princip hilser Venstre velkommen; men fri konkurrence har jo kun mening, når den udfolder sig på lige vilkår.

Dansk landbrug behøver ikke at frygte konkurrence på lige vilkår. Hvis dansk landbrug får lige vilkår med vore konkurrenter, vil der også ligge en glørværdig fremtid forude; men det har dansk landbrug ikke. Derfor har det mening at rejse en principiel debat, når vi står ved en korsvej, som hedder omstilling, og en milepæl, som hedder GATT-aftalen.

Dansk landbrugs positive betydning for beskæftigelse, valutaindtjening og for det danske samfund i det hele taget kan der siges mange vægtige ord og tal om. Det skal jeg imidlertid ikke gøre ved denne lejlighed, men kun slå fast, at Danmark ikke kan undvære et stærkt og konkurrencedygtigt, eksportorienteret landbrugserhverv.

Jeg siger det, fordi det ikke er alle, der har forstået, at det er erhvervslivets indtjening, der er bestemmende for, hvor mange serviceydelse vi har råd til at tilbyde den danske befolkning. Derfor er det vigtigt, at dansk landbrug også har politikernes bevågenhed.

I aftalen om finansloven for 1993 står der under overskriften »Omstilling i landbruget som følge af GATT-aftalen«:

»Det må forventes, at indgåelse af en GATT-aftale vil nødvendiggøre en omstrukturering i dansk landbrug. Kvægbruget og planteavlens skal igennem en omstilling. Der må derfor forudses behov for omstillingsstøtte i de kommende år.«

Det er ganske vist skrevet, et år før GATT-aftalen blev indgået, men aftalen følger i det væsentlige konceptet.

Ovenstående citat gentages og bekræftes i Erhvervsredegørelsen for 1993. Erhvervsredegørelsen for 1994 er knap så konkret. Den for-

tæller bl.a. om en arbejdsgruppe, som er nedsat til at belyse følgerne af GATT-aftalen. Arbejdsgruppens første delrapport kom i juni 1994, og den siger da mange fornuftige ting om forskning, kvalitet, rådgivning og uddannelse i fødevarerektoren.

I Venstre er vi af den opfattelse, at vi skal tage disse hensigtserklæringer bogstaveligt – ikke sådan, at vi kan og skal gennemføre omstillingen på én gang, men vi skal sætte nogle pejlemærker, så også erhvervets udøvere ved, hvor politikerne styrer hen.

Jeg vil nævne tre punkter, som er Venstres bud på, hvad der er nødvendigt at gøre, for at dansk landbrug ikke taber pusten i GATT-konkurrenceløbet.

For det første er der behov for en analyse af GATT-aftalens fordele og ulemper, for det andet er der behov for en omkostningslettelse, som også når ud til primærproducenterne, og for det tredje er der behov for en gennemgribende regelforenkling og tilretning af både den nationale og den fælles landbrugs- og miljøpolitik. Jeg skal uddybe punkterne ét for ét.

Punkt 1, analysen: Jeg ved godt, at landbrugsministeren satte et arbejde i gang i februar 1994, og at første delrapport foreligger. Statens Jordbrugsøkonomiske Institut har også lavet et arbejdsnotat i november 1994 om konsekvenser for mejeribrug, og sådan ligger der måske flere analyser rundt omkring. Og ikke ét eneste ondt ord om det; der gøres sikkert en målrettet indsats.

Det, jeg synes mangler, er en opsummering af fordele og ulemper, som de ser ud på nuværende tidspunkt, der fortæller bonden, hvilke positive og negative konsekvenser GATT-aftalen ser ud til at få for de enkelte produktionsgrene, så den enkelte bonde kan begynde at tage bestik af situationen på sin egen bedrift.

Punkt 2, omkostningslættelser: Her synes vi i Venstre, at regeringen har været påfaldende tilbageholdende. Det er godt og rigtigt at ofre ressourcer på forskning og produktudvikling – det skal der til – men en forskningsopgave, som først giver resultat om 5 år, og hvor der måske så igen går 3 år, inden resultatet er nyttiggjort, hjælper altså kun lidt her og nu. Derfor mener vi, at der er behov for at sætte nogle mål for, hvordan og i hvilken takt vi kan lette erhvervets omkostninger.

Venstre ønsker skatten på produktionsjord afskaffet. Denne skat blev genindført i 1973, da kornprisen steg som følge af EF-medlemskabet. Nu, hvor kornprisen falder, uden at der gives

fuld kompensation over hektartilskuddet, ville det være på sin plads at fjerne jordskatterne. Hos mange af vore konkurrenter kendes dette begreb ikke. Det ville i øvrigt virke udlignende på den skævhed, der opstår ved, at hektarstøtten er ens uanset jordens ydeevne.

Da regeringen har ophævet muligheden for at henlægge til investeringsfonde og reduceret varelagernedskrivningerne, vil det være oplagt at indføre en særlig konjunkturudligningsordning. Det har man i bl.a. Frankrig, Holland og Sverige. Den nuværende konjunkturudligningsordning, der eksisterer i form af virksomhedsskatteordningen, er for kompliceret. Den lemper ikke opsparet overskud tilstrækkeligt og stiller for store krav til bogføring og lign. til at kunne være til væsentlig nytte for den almindelige landmand.

Der er behov for at lempe generationsskiftebeskatningen – det er der taget hul på i forbindelse med finanslovsaftalen – og i den sammenhæng ville det være en venlig handling at give nedslag i de fysiske erhvervsaktiver.

På det øvrige skatteområde vil der være flere steder, hvor man kan hjælpe erhvervet, f.eks. ved at afskaffe formueskatten og ejendomsavancebeskatningen m.v.

Punkt 3, regelforenkling: Her er der for alvor noget at tage fat på, og det gælder både nationalt og på fællesskabsplan. Hvis der ikke gøres noget effektivt for at forenkle reglerne, ender vi et sted, hvor ingen ønsker at ende. Det gælder både miljøregler og administrative regler. Vi foreslår ikke, at der ikke skal være styr på tingene, men regler og kontrol skal kunne tilrettelægges sådan, at almindelige mennesker selv kan ordne almindelige dagligdags rutiner.

I Venstre mener vi, at GATT-aftalen er en god aftale for Danmark som helhed, men vi mener, at det er urimeligt, at enkelte erhverv eller brancher skal undgælde for, at helheden får en fordel. Derfor vil vi opfordre regeringen til at føre en politik, som i højere grad tager hensyn til erhvervenes konkurrenceevne og i denne forbindelse også landbrugets konkurrenceevne.

Konkurrencen bliver ikke mindre, når landene i Øst- og Centraleuropa for alvor begynder at melde sig med deres produkter. Derfor skal der tages fat nu.

Venstre er parat til at føre en politik med det sigte, jeg her har omtalt. En sådan politik vil styrke Danmarks økonomi og bringe renten ned til gavn ikke mindst for et gældsplaget landbrug. Hvis regeringspartierne er parat til en sådan politik, kan resten af dette årtusind blive mulighedernes år for dansk landbrug.

På dette tidspunkt i en forespørgselsdebat er det sædvanligt at fremsætte et dagsordensforslag. En forespørgsel behøver dog ikke nødvendigvis at munde ud i en dagsorden, som vi stemmer om. Begrundelsen for, at V og K ikke på nuværende tidspunkt stiller med en dagsorden, er, at vi hellere vil have en åben debat om hele emnet i stedet for nogle isolerede pinde i en dagsorden.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg forstod på hr. Christian Mejdahls ordførertale, at Venstre er både skuffet og bekymret over det svar, landbrugsministeren gav, idet der efter Venstres opfattelse er for få penge i landbrugsministerens løfter.

Derefter fik vi så Venstres ønsker at høre fra talerstolen, og det er jo ganske udmærkede ønsker. Men vi fik sådan set ikke rigtig anvist dækningen for ønskerne rent finansielt.

Det er jo sådan, at SF igennem tiden ofte er blevet beskyldt for at ville bruge pengene to gange. Det har altid været med urette, men beskyldningen har jo været der. Nu skulle det nødvendig være sådan, at Venstre skulle komme i den situation, at beskyldningen om at ville bruge pengene to gange var rigtig. Så kort spurgt: Hvor mange penge er det, Venstre vil overlade landbruget som støtte i forbindelse med dette her, og hvorfra skal pengene tages? Eller sagt på en anden måde: Hvad skal skæres væk, for at vi kan få de beløb til landbruget?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, at det er beklageligt, at forespørgerne ikke møder med en dagsorden, for vi kan jo alle være enige om, at den omstilling, som er nødvendig for dansk landbrug, skal i gang. Vi kan også alle være enige om, at den omstilling, som vi mener nødvendigvis må gå i økologisk retning, hvis den skal være bæredygtig og sikre dansk landbrug på markederne fremover, nødvendigvis må indebære, at vi uanset GATT-regler og EU-regler forbeholder os og opretholder retten til at have nationale støtteordninger. Ikke disse skatteforslag, som Venstre nu foreslår, som er dybt forældede og hænger sammen med et syn på skattepolitikken, som Enhedslisten ikke kan medvirke til.

Men vi er klar over, at en videreførelse af støtteordninger i nye former og også nationale støtteordninger bliver nødvendige. Og vi er vil-

lige til, hvis et parti som Venstre er indstillet på det, at gå ind i en debat om sådanne ordninger; vi har selv fremlagt nogle forslag.

Og for at denne debat kan få det konstruktive forløb for dansk landbrug, som vi er indstillet på at medvirke til, vil jeg hermed fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet regeringen fastslår, at Danmark skal bevare retten til uanset WTO-regler og EU-regler frit at kunne gennemføre nationale støtteordninger med henblik på en omlægning af dansk landbrug efter økologiske principper, går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 29).

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår i debatten.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Det er hr. Kristen Touborg, som tolker min udtalelse med skuffelse og bekymring, fordi at landbrugsministeren har for få penge med.

Nej, det er ikke derfor – altså tak for besvarelsen, men ikke for svaret – men det er, fordi jeg ikke synes, at det er fremadrettet nok. Jeg erkender, at der er behov for forskning og produktudvikling; det kan vi ikke undvære. Men vi er kommet til et punkt, hvor det er vigtigt, at politikerne fortæller producenterne, altså bønderne, hvad de vil fremover, og derfor er det vigtigt, at vi herfra signalerer nogle ting, som letter omkostningerne i primærproduktionen. Det er der behov for; det var det, der var mit budskab, og det var derfor, jeg var skuffet over landbrugsministerens svar.

Der skal ikke kunne sættes penge på eller anvises, hvorfra de skal tages, men jeg vil henvise til, at vi er parate til i forbindelse med de kommende finanslovdrøftelser at finde besparelser, der gør, at vi også har råd til disse her ting. Det vil jo oven i købet tjene det danske samfund bedre, at vi omlægger nogle af pengene, så vi støtter erhvervslivet.

Over for hr. Keld Albrechtsen, der følte, at det var beklageligt, at vi ikke kom med en dagsorden, vil jeg endnu en gang præcisere, at det jo

ikke nødvendigvis er en forpligtelse at komme med en dagsorden, og det er nødvendigvis heller ikke det, der skal til, for at vi kan få en seriøs og grundig debat. Derfor har vi denne gang afstået fra at komme med en dagsorden.

I hvert fald kan vi ikke støtte en dagsorden, der går ind for nationale støtteordninger. Vi mener, vejen frem er, at vi lempet nogle af de omkostninger, især de omkostninger, som landbrugserhvervet har, der stiller dem ulige i konkurrencen i forhold til dem, som vi er på markerne sammen med, og det gør vi bedst ved at lette omkostningerne frem for at komme med nationale støtteordninger.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Hr. Keld Albrechtsen nævnte fra talerstolen før, at vi skulle gå ind for et bæredygtigt landbrug. Jeg vil da gerne spørge hr. Keld Albrechtsen, hvad det er for en bæredygtighed, han taler om. Er det økonomisk, økologisk, eller er det bare noget ideologisk, hr. Keld Albrechtsen taler om?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne til det sidste spørgsmål sige, at det, jeg taler om, er såvel en økonomisk som en økologisk bæredygtig udvikling i landbruget og også en socialt bæredygtig udvikling af hensyn til levevilkårene for dem, som er beskæftiget i landbruget. Der er altså en helhed i det, som vi ser.

Vi kan altså ikke se anden mulighed, end at disse mange midler, som jo i dag gives primært i EU-støtteordninger, omlægges. Og som følge af den udvikling, der er i gang i EU og i GATT, må det blive nationale støtteordninger. Vi tror ikke på disse kortsigtede forslag om skattelettelse, som Venstre stiller. Vi mener, at de lægger op til spekulation i jord og fast ejendom. Vi mener ikke, at de medfører en målrettet omstilling i økologisk retning, men at de kun bliver en form for spredt tilskud, som endda kan give anledning til spekulation og øge de sociale skævheder, også inden for landbruget.

Derfor mener vi, at disse forslag er forfejlede. De tjener nemlig ikke det formål at opnå en såvel økonomisk som økologisk bæredygtig udvikling i vores landbrug. De er kortsigtede, de er forfejlede, og de virker ikke præcist i forhold til målet, som vi alle sammen er enige om, nemlig denne omstilling af landbruget. Det er derfor, vi foreslår denne dagsorden. Og jeg har

da fuld forståelse for, hvis man ikke har været klar til på nuværende tidspunkt at stille et forslag fra Venstres side. Det er jo vanskelige problemer. Vi giver så bare vores bidrag til, at vi kommer i gang med den debat.

Erling Christensen (S):

Set i bakspejlets klare lys er jordbrugserhvervets og landbrugets generelle økonomiske situation betydelig bedre i dag end for 2 år siden, da finansloven for 1993 blev vedtaget med hensigtserklæringen om, at da GATT-aftalen ville nødvendiggøre en omstilling i dansk landbrug, måtte der forudses behov for omstillingsstøtte i de kommende år. Og støtte er der givet – i høj grad og i stor udstrækning. Landbrugets vilkår og forhold har lige siden stået højt på den politiske dagsorden.

Socialdemokratiet støttede høsttabsordningen efter den tørre 1992-sommer, og kun et par måneder efter regeringsskiftet for 2 år siden lavede den daværende landbrugsminister 6. april-aftalen med landbrugets organisationer.

Store dele af aftalen er gennemført. Gældssanereringen, har vi hørt, har betydet stor lettelse for landbruget. Den lavere rente har ført til låneomlægninger af betydelig størrelse og også til betydelige lettelse. Med finansloven i år har vi givet lettelse på gave- og arveafgiftsområdet på 250 mio. kr., og der er løfter om 500 mio. kr. i de kommende år, alle sammen lettelse, der er kommet inden GATT-aftalens endelige igangsætning her til sommer.

Omlægningen af EU's landbrugsstøtte fra produktionsstøtte til direkte støtte har også været med til at forøge den enkelte landmands indkomst det seneste år, som har været et godt år for landbruget. Det viser de foreløbige regnskabsstal, som også viser gode prognoser og stigende indtægter for landbruget det kommende år. Ja, man kan i nogle kredse i landbruget mærke en begyndende frygt for at skulle til at betale skat nu.

Med GATT-aftalen får Danmark mulighed for at opretholde vores position på eksportmarkedet og også for at finde nye markeder og dermed sikre, at vi kan opretholde produktionen. Vi har set, at svinekødsafsætningen til tredjelande uden EU-restitutioner er steget meget – med omkring en tredjedel – de seneste år. Desværre har vi også set direkte konkurrence på de markeder mellem danske fødevarer virksomheder med lavere priser til følge. Det er uheldigt.

Det var glædeligt at læse i sidste uge, at Mejerikontoret i Århus kunne meddele, at selv om dansk osteeksport sidste år faldt med 5 pct., havde man været i stand til at fastholde en samlet valutaindtjening i 1994 på 11,7 mia. kr. svarende til 1993. Baggrunden er, at mejerierne i stigende omfang producerer højt forædlede mejeriprodukter i stedet for bl.a. feta. Og det er jo den vej, vi skal.

Primærerhvervet og fødevarerindustrien har altså været i stand til at klare udfordringen og omstillingen i forhold til EU-reformen og gennemførelse af GATT-aftalen. Den internationale samhandel er øget, der er kommet vækst i verdensøkonomien, forbrugsmulighederne er øget, arbejdsløsheden er faldende.

Udfordringen til os nu er at gennemføre landbrugets omstilling, samtidig med at vi bevarer og udbygger den sociale velfærd og tryghed også for den enkelte landmandsfamilie. Det var det, regeringen fremførte, da Danmark i første halvår af 1993 havde formandskabet i EU, og det var også det synspunkt, der kom tydeligst til udtryk i Jacques Delors' hvidbog »Sæt Europa i arbejde«, hvori der peges på fire punkter, som har afgørende indflydelse og betydning for en lykkelig omstillingsproces for hele Europa.

For det første skal de sidste 10 års passive politik afløses af en aktiv politisk handling. For det andet må vi have en mere retfærdig indkomstfordeling. For det tredje må vi have et opgør med den politik, som har presset efterspørgslen ned og forøget arbejdsløsheden. For det fjerde må vi finde frem til en ny europæisk model for en mere aktiv solidaritet mellem rige og fattige regioner, mere solidaritet mellem generationer – og det kan landmænd også lære meget af – og mere solidaritet mellem dem, der er i arbejde, og de arbejdsløse.

Det er jo det, det i virkeligheden drejer sig om i politik: om det enkelte menneske, om samspillet mellem de enkelte mennesker, det aktive menneske og det ansvarlige menneske, kvinder og mænd som dem, der også for hundrede år siden opdyrkede heden og omstillede landbruget fra kornavl til animalsk produktion. Og det handler også om Pelle Erobreren, som flygtede fra det hårde liv på landet til et liv i byen, der viste sig at være om muligt endnu barskere.

Solidaritet og samarbejde er også i dag forudsætningen for, at den begyndende aktuelle succes i omstillingen skal fortsætte. Jeg synes, det er rigtigst at anvende offentlige støttemidler til en fremadrettet indsats, der styrker og gør land-

brugserhvervet og fødevarerindustrien stærkere for at kunne tage fremtidens udfordringer op og klare sig i den hårde internationale konkurrence. Vi skal altså styrke og udbygge fødevarersektorens position som producent af kvalitetsfødevarer i allerbedste forstand.

Forbundsformanden for Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet, NNF, Anton Johannsen, skriver i en kronik i Det Fri Aktuelt den 30. november sidste år bl.a.:

»Med andre ord betyder udviklingen, at vi også på fødevarerområdet vil se en større international arbejdsdeling med både større dansk eksport og større dansk import af fødevarer. Vi skal derfor i Danmark satse på de forbrugere både i Danmark og i udlandet, der er villige til at betale for fødevarer, der lever op til det udvidede kvalitetsbegreb.«

Højprisprodukter til højprismarkeder, sagde landbrugsministeren, og det var det, jeg nævnte under den tidligere forespørgsel: mere grønt, mere sundt, mere etisk, mere økologisk.

Derfor er det selvfølgelig også godt og fornuftigt, at regeringen de næste 4 år satser over 1/2 mia. kr. på fødevarerforskning, bedre arbejdsmiljø, kvalitetssikring, uddannelse og efteruddannelse, som Fødevarerudvalgets første delrapport netop peger på.

Nået hertil synes jeg også, at opfølgningen af GATT-aftalen bør være overvejelser og visioner om indholdet i en ny EU-landbrugspolitik efter 1996. Selv om man i Kommissionen i Bruxelles meget hurtigt tog afstand fra Arne Larsenudvalgets rapport om fremtidens europæiske landbrug, er jeg sikker på, at vi kommer til at tale om og overveje rapportens indhold og forslag.

Man siger, at prisstøtten skal formindskes væsentligt. Det er også det, GATT-aftalen siger. Verdensmarkedspriser – det siger mange danske landmænd også. Landbrugspolitikken skal bæres af generelle erhvervspolitiske instrumenter. Det er det, den nuværende regering har gjort: lav inflation, lav rente, fast kronekurs. Det er gode rammebetingelser, som det er lykkedes regeringen at fremskaffe på bare 2 år; det skal fortsætte.

Rapporten nævner også ønsket om en renationalisering af landbrugspolitikken i EU. Det kan være vanskeligt at forestille sig med en ny østrigsk landbrugskommissær og med en eventuel yderligere udvidelse af antallet af medlemsstater i EU. Det vil ikke være og ikke blive konkurrence på lige vilkår, er jeg bange for, men konkurrence mellem statskasser.

I Socialdemokratiet ønsker vi fortsat at støtte landbruget og den enkelte landmand i det vigtige arbejde at pleje Danmarks natur og drive skånsom landbrugsdrift. Det er derfor, vi ønsker at tale om grønne afgifters tilbageførsel til erhvervet. Samtidig forventer vi også, at landbruget og fødevarerindustrien er fremtidens erhvervslokomotiver, som i årene fremover skal skaffe store eksportindtægter og fastholde antallet af arbejdspladser.

Jeg mener, at de hårde år, den hårde tid, dansk landbrug har været igennem – en hårdhændet strukturudvikling, tørke, usikkerhed, bureaukrati – nu afløses af en berettiget optimisme for fremtiden. I sammenligning med andre landbrugseksportlande har Danmark fået et kvalitetsmæssigt forspring på grund af vores progressive politik. Udgangspositionen er meget bedre i dag end for blot 2 år siden under VK-regeringen. Allerede inden GATT-aftalen træder i kraft i år, har regeringens politik på kun 2 år lettet landbrugets evne til at klare omstillingen.

Og nu kommer Venstre og vil bruge flere penge. Så kunne det være interessant at høre, som de også er blevet spurgt om her i dag: Hvor skal pengene komme fra? Hvor var Venstre henne i debatten omkring finansloven for dette her år?

Lige siden Socialdemokratiet indgik finanslovaftalen med VK-regeringen i december 1992, har landbruget stået højt på regeringens politiske dagsorden. Samspillet og solidariteten mellem land og by, mellem mennesker, var årsagen til, at omstillingen for hundrede år siden lykkedes og gjorde vort land til et rigt og godt velfærdssamfund. Ingen blev lukket ude. Traditionen for det samarbejde for omstilling og videreudvikling skal vi udnytte til også at bringe dansk landbrug og fødevarerindustri sikkert ind i det næste årtusinde. Det vil vi i Socialdemokratiet gerne samarbejde med landbruget, fødevarerindustrien og fagbevægelsen om.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Først talte landbrugsministeren om, at regeringens økonomiske politik havde nedbragt renten. Men så kom den socialdemokratiske ordfører og pudsede glorien, så det stod efter. På 2 år var det lykkedes den nuværende regering at bringe renten ned og få inflationen ned og holde en fast kurs. Vil den socialdemokratiske ordfører være bekendt én gang til at gå her op og påstå, at det

er resultat af 2 års regeringspolitik med socialdemokratisk ledelse?

Tror den socialdemokratiske ordfører ikke, hvis han skal være helt ærlig, at det er resultatet af en økonomisk politik, der begyndte allerede i 1982, men så sandelig blev strammet op i 1987, hvor vi fik sat styr på låntagning igennem kartoffelkuren. Det er jo i realiteten kartoffelkuren, der er medvirkende til, at vi nu har fået en lav rente. Jeg synes alligevel, glorien var lige ved at stråle lovligt meget. Den må tynge meget på den socialdemokratiske ordførers hoved.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Socialdemokratiets ordfører, hr. Erling Christensen, talte om tilbageførsel af de grønne afgifter. Jeg vil derfor gerne spørge hr. Erling Christensen, om dette betyder, at Socialdemokratiet støtter en fuldstændig tilbageførsel af de grønne afgifter, af hele beløbet til landbruget og til den enkelte landmand.

Og jeg vil også meget gerne spørge hr. Erling Christensen om alle de her penge, den her gavebod, som han taler om. Hr. Erling Christensen taler om finanslovforligets lettelser ved generationsskifte og på arveafgifter, 750 mio. kr. Går hele det beløb til landbruget? Det samme med den halve milliard kroner til fødevarersektoren. Kan vi forvente, at alle disse penge udelukkende skal gå til landbruget, eller skal der også være noget til resten af erhvervslivet?

(Kort bemærkning).

Christian Mej Dahl (V):

Jeg vil godt spørge hr. Erling Christensen: Ser Socialdemokratiet kun i bakspejlet? Er der da slet ingen frontrude at kigge ud ad?

Når man pointerer, at nu er renten nedsat, har den konservative ordfører, hr. Henning Grove, på udmærket vis sagt, hvad der er årsagen til det. Og hvis det var sådan, at det udelukkende var et nationalt anliggende, hvorfor er renten så den samme igen nu, som den var for 2 år siden? Hvorfor er den så ikke blevet dernede?

Det er godt, at renten var nede, så nogle fik konverteret og fik en lettelse på den måde. Det skal vi ikke undervurdere. Det har stor betydning. Men når vi ser ud ad frontruden, så ser tingene altså anderledes ud; så er det øget konkurrence, der står foran. Det er jo også det, landbrugsministeren siger med de bilag, der fortæller, at tabet ud fra en statisk beregning er 2,3 mia. kr. Og det sætter jeg spørgsmålstegn ved i

min ordførertale, for det kan med en dynamisk politik godt nedbringes. Ingen tvivl om det.

Så skal der heller ikke herske tvivl om, at vi er inde på at styrke fødevarer kvaliteten ved forskning og produktudvikling, også så det bliver både grønt og sundt og etisk. Men hvis vi ikke også her og nu kigger på den enkelte producents økonomiske og konkurrencemæssige vilkår, risikerer vi på et eller andet tidspunkt at stå med et landbrug, som har tabt pusten i GATT-konkurrenceløbet. Derfor det udspil, som var indeholdt i min ordførertale.

Endelig spørger hr. Erling Christensen, hvor Venstre var henne i forbindelse med finansloven for 1995. Ja, det ved de, der har siddet med ved bordet. Det, vi fik af omkostningslættelser, var de generationsskiftelempelser på tilsammen 700 mio. kr., ikke kun for landbruget, men for hele det danske samfund. Længere kunne vi ikke komme, og det var ikke, fordi vi ikke forsøgte.

(Kort bemærkning).

Niels Anker Koføed (V):

Det er jo interessant at overvære sådan en seriøs debat om et af de vigtigste erhverv i Danmark. Derfor glædede det mig, og det var meget morsomt at høre hr. Erling Christensen tale, for man kommer til at tænke på: Er der udsigt til valg? For det var jo faktisk en god valgtale, han holdt. Han så tilbage og var så klar over, hvordan regeringen har lavet det ene mirakel efter det andet.

Skal vi nu ikke tage det sådan lidt mere afslappet og fornuftigt? Den største lettelse, dansk landbrug har fået, er konverteringerne i 1993-94. Det er det, der giver en omkostningslettelse helt andre dimensioner, end nogen regering har kunnet gøre. Og hr. Henning Grove må vel have ret i, at det var tidligere regerings noget håndfaste finanspolitik, der gjorde, at den konvertering var mulig.

Jeg synes, at den, der skal have æren, også skal have det at vide herfra.

Men det næste spørgsmål, jeg vil stille, det er med hensyn til det, hr. Erling Christensen er inde på: Hvad med landbrugspolitikken i EU? Hvis det nu går den skæve vej, således at budgetproblemerne bliver sådan, at man vil nedskære landbrugspolitikens budget, vil det så sige, at det næste, der sker, er, at man vil sige: Det kan nationalstaten selv finansiere? Den tendens er ved at være udbredt i Bruxelles i øjeblikket, fordi der er så stort pres på de få budgetmidler, man har til rådighed.

Hvis nu man beskærer budgettet ned til 25 pct., som der er nogle der ønsker, hvilke planer har den danske regering så? Er den danske regering så parat til at fylde det hul op på nationalt plan? Der bliver selvfølgelig regler om, hvordan man kan finansiere på nationalt plan, men det er den danske statskasse, der så skal betale.

Nu skal man også erindre om, den danske regering også skal være opmærksom på, at den danske stat aldrig har betalt en eneste krone til medlemskabet af EU i de 20 år. Det er landbrugsordningerne, der har betalt hele medlemsbidraget, så man kan sige, at den danske regering sagtens kan betale 2 mia. kr. ekstra til landbruget om året.

Jeg vil bare spørge: Hvilke planer har Socialdemokratiet, hvis den nye kommissær bliver tvunget til at renationalisere landbruget? Og er man forberedt på en større konkurrence, når man ikke vil lade landbruget for omkostninger, hvad jeg kan forstå man ikke vil?

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

For også at sikre, at bemærkningen bliver kort, så vil jeg sige, at jeg mener, at hr. Grove må have hørt efter, så derfor behøver jeg ikke at gentage, hvad jeg sagde.

Det, vi ser på i Socialdemokratiet, er: Hvor står vi nu? Hvad har vores udgangspunkt været? Hvad er vores basis? Den synes vi er vældig god, den er i hvert fald betydelig bedre, end den var for 2 år siden, set ud fra et jordbrugerhvervsmæssigt og fødevarerindustri-mæssigt synspunkt.

Det, vi har satset på – og det er det, vi har opnået – er generelle og reelle erhvervsbetingelser, som jeg nævnte i min ordførertale, og det kan ikke afvises, at det har betydet store forbedringer; det er heller ikke blevet afvist her i dag.

Det er heller ikke blevet afvist, at der er konkurrence på markedet. Jeg konstaterede også i min ordførertale, at dansk fødevarerindustri, dansk landbrug har været i stand til at tage den konkurrence op. Jeg nævnte svineproduktionen, og jeg nævnte osteproduktionen. Det er selvfølgelig væsentligt for dansk industri i fremtiden.

Når hr. Koføed og også hr. Mejdahl stiller spørgsmål til mig om EU vedrørende en eventuel renationalisering, kunne jeg jo sige tilbage – og det gjorde jeg for øvrigt også i min ordførertale: Jeg tror, det vil være ufornuftigt af Danmark at slå ind på en vej, hvor vi får konkurren-

ce mellem statskasser. Jeg tror, vi skal sætte vores lid, vores tillid til GATT-aftalen, også i det samarbejde, vi har i EU, og til, at vi kan styre det den vej rundt, således at det bliver konkurrence på lige vilkår og ikke konkurrence mellem statskasser.

Så hr. Kofoeds spørgsmål, om vi vil fylde op med nationale penge, mener jeg vi har givet svar på mange gange i Folketinget her, også på andre områder: Det vil vi ikke være i stand til.

Men jeg mangler stadig væk svar fra Venstre. Vil man være villig til i Venstre at fylde op – med hensyn til det spørgsmål, som hr. Niels Anker Kofoed stillede mig – og bruge statskassen som konkurrenceparameter for det her?

(Kort bemærkning).

Niels Anker Kofoed (V):

Jeg kender godt synspunktet. Jeg deler principielt det synspunkt, at man ikke skal konkurrere med statskasserne. Hvis vi kommer i den situation, at man vedtager på Landbrugsministerrådet, at således kan man gøre ved at understøtte landbruget nationalt – og det er fuldt lovligt – tror Socialdemokratiet så, at man kan lade være med at bringe dansk landbrug i en konkurrencesituation med de andre?

Tag f.eks. i øjeblikket: De monetære udligningsbeløb er blevet ændret, således at nationalstater, f.eks. Tyskland, har lov til at give kompensation, for Unionen vil ikke betale længere. Det kan den danske stat også. Det vil sige, at den tyske stat giver den kompensation, for det har den lov til. Hvordan tænker man sig så i Socialdemokratiet at klare den situation?

Var det ikke en idé, at man fjernede de afgifter, man pålægger landbruget, f.eks. alle de grønne regnskaber, de skal lave i øjeblikket til glæde for meget få? De koster mindst 10.000 kr. pr. landbrug at lave de regnskaber, som ingen værdi har. Det er også en omkostning. Det er 300 mio. kr. ekstra for landbruget hvert år. Er man parat til at gå den anden vej og dæmpe omkostningerne, som er statspålagt, for at forbedre konkurrenceforholdene for landbruget?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne tilbyde en løsning i forbindelse med den debat, som nu foregår mellem Venstre og Socialdemokratiet.

Det, som er problemet, er jo, at hr. Niels Anker Kofoed har ret i, at vi kan imødesee, at EU, hvis man går i gang med optagelsen af nye lan-

de, blandt andet vil komme til at gennemføre meget, meget kraftige nedskæringer i landbrugsstøtten. Det kan vi forvente.

Det, som vi så siger, er, at vi ydermere kommer i en situation – også på grund af GATT-reglerne – hvor videreførelsen og omstillingen af dansk landbrug må nødvendiggøre, at vi f.eks. for at gennemføre en udvikling i økologisk retning opretholder, at der skal være støtteordninger; ellers falder tingene fra hinanden. Der har hr. Niels Anker Kofoed jo ret.

Det, der skiller os og Venstre, er muligvis: Hvad skal den støtte bruges til og på hvilke betingelser? Hvordan kan vi styre tingene i retning af, at vi får et landbrug, der kan levere varer, som også bliver fremtidssikrede på verdensmarkedet, dvs. går i retning af de økologiske principper?

Jeg må på den anden side sige, at hr. Niels Anker Kofoed – og det er så en bemærkning til Socialdemokratiet – jo har ret i, at hvis vi forpligter os til bare at sidde og kigge på, at EU afvikler landbrugsstøtten, og ikke selv går ind og vil være med til at sikre, at dansk landbrug i den omstillingsfase, der er, får mulighed for at eksistere, så falder tingene jo fra hinanden.

Derfor vil jeg egentlig foreslå, at man gik over til konkret at diskutere: Hvad er det for en mål-sætning, vi har for omstillingen, hvad er det for afgifter, f.eks. på kvælstof, som kan indføres, og hvordan kan man f.eks. lave en grøn landbrugsfond – således som Enhedslisten har foreslået det – som målrettet kan give støtte til en fornuftig udvikling i landbrugsproduktionen? Tager man den diskussion, så tror jeg, at den modsætning, som nu har vist sig i debatten mellem Socialdemokratiet og Venstre, kan løses på en konstruktiv måde.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg mener, at jeg har svaret hr. Niels Anker Kofoed på det spørgsmål, han stillede om konkurrence mellem statskasser.

Men jeg savner i høj grad hr. Niels Anker Kofoeds svar eller Venstres svar på, hvad de så vil. Hvad er det så, Venstre vil? Hvor var det, man ville finde pengene til den støtte? Hvor skulle de penge komme fra, og hvor var den økonomiske ansvarlighed, som Venstre jo ellers roser sig af, og hvor man maler i mørke farver vedrørende økonomisk ansvarlighed? Her kommer man og slår ud med hånden og siger: 22 mia. kr. Hvor vil man finde dem henne?

Jeg synes, målsætningen må være – og det må vi da vel være fælles om i vores ros af GATT-aftalen – dét, der ligger til grund for det, vi vil, nemlig en friere verdenshandel uden konkurrence mellem statskasser.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg synes da, det er interessant – her to dage efter, at vi sidst havde diskussionen om WTO – at høre, at Venstre for fuld udblæsning nu står ved, at man altså vil have støtte og kompensation osv. for det, der er aftalt. Sådan lød det jo ikke helt, da vi havde nogle andre ordførere på talerstolen for to dage siden.

Men det, jeg synes det er vigtigt at få sagt her, er, at de aftaler, der er lavet, jo ikke giver grundlag for, at der skal gives kompensation til dansk landbrug. Det er jo noget pjat; det er jo for at hente nogle penge ud af statskassen.

Den anden diskussion, som hr. Keld Albrechtsen er inde på, er jo en helt anden type diskussion, som, synes jeg sådan set, måske ikke skulle have været blandet for meget ind i den her, fordi det er vigtigt i dag at give et signal om, at man ikke vil tømme statskassen til fordel for landbruget, blot fordi vi har fået WTO-aftalen.

Men jeg vil godt sige til hr. Keld Albrechtsen, at det jo er sådan, at i EU og i WTO har vi jo lov til at give støtte til omstilling og økologisk landbrug. Det er rent faktisk sådan, at vores ordninger er godkendt og alt muligt, og så kan jeg ikke forstå det anderledes, end at når vi nu er medlem af EU, når vi nu har tilsluttet os WTO, så må det jo handle om, at vi kæmper for at få de synspunkter igennem fremover. De synspunkter er jo ikke på retur i verden, heldigvis; de er på vej frem.

Derfor er der jo ikke sådan optræk til, at det er et sted, hvor vi bliver nedkæmpet. Man kan sige tværtimod og heldigvis. Det var også det, der blev vedtaget for to dage siden her i Folketinget, nemlig at vi har en politik på verdenshandelsområdet, hvor vi vil kæmpe for at indarbejde miljøhensyn. Så det er jo sådan set vedtaget. Hvis det er det, dagsordenen betyder, og hvis det betyder, at vi skal bryde dét, at vi er med i nogle former for samarbejde, som vi har sagt ja til, så synes jeg, at det både er forkert og også malplaceret i den her debat.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Det er til spørgsmålet fra hr. Erling Christensen. Hvad vil Venstre, spørger hr. Erling Christensen. Det forsøgte jeg i al beskedenhed at fortælle i mit indlæg. Vi vil sikre konkurrenceevnen, og det vil vi gøre ved allerede nu at sætte nogle pejlemærker for, hvad det er, vi politisk vil gøre for at sikre landbrugets konkurrenceevne. Det forsøgte jeg at give et beskedent bidrag til i min ordførertale.

Så spørger hr. Erling Christensen, hvor pengene skal komme fra. Der ligger jo et oplæg fra V og K i de finanslovdraftelser, som vi var inde i, og som vi afsluttede, og der vil komme til at ligge et oplæg i de fremtidige finanslovdraftelser, forudsat at vi indbydes til at deltage i dem. Vi skal nok være med, hvis det er sådan, at regeringen vil vise den vilje, der skal til for at sikre dansk erhvervslivs konkurrenceevne – og specielt i dette her tilfælde dansk landbrugs – under de forhold, som en friere verdenshandel giver og dermed også lavere subsidier til fødevarerproduktionen.

Vi er villige til det, hvis vi kan få lidt hjælp fra regeringen, og det er det, vi mangler.

(Kort bemærkning).

Niels Højland (FP):

I formiddags diskuterede man, hvordan danske svineproducenter skulle klare sig, og hvordan produktionen skal være. Nu diskuteres man som helhed dansk landbrug, hvordan det skal klare sig nu, hvor GATT-forhandlingerne faktisk er på plads. Der er tal fremme om, at det koster ca. 2,3 mia. kr. Jeg ved ikke, hvor meget det holder, om det er mere eller mindre, det vil koste dansk landbrug, men det ligger nok på det lag.

Så diskuteres det, hvordan man skal hjælpe dansk landbrug. Nogle mener, det skal have subsidier af forskellig art, og at det skal have noget hjælp. Jamen det er ikke det, den almindelige landmand ønsker. Han ønsker at få lov til at drive sit landbrug på forsvarlig og hæderlig vis uden subsidier, så han ikke rundt om skal høre: Du lever af tilskud og subsidier. Så snart han er uden for sit brug, så hører han det.

Den danske landmand ønsker at få arbejdsbetingelser, så han kan konkurrere på lige vilkår med dem, han skal sælge sine varer sammen med.

Derfor vil jeg på Fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden som et godt arbejdsredskab til regeringen:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til som en konsekvens af GATT-aftalen at fjerne særlige danske nationale skatter og afgifter fra landbruget, f.eks. de urimelige jordskatter, for herved at give dansk landbrug bedre muligheder for at konkurrere på verdensmarkedet.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 30).

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Også dette dagsordensforslag indgår nu i debatten, som vil blive fortsat med den sidste korte bemærkning nu, nemlig fra hr. Keld Albrechtsen, og derefter går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er enig med hr. Steen Gade i, at det for så vidt er en anden diskussion, som Enhedslisten bringer ind i det, end den, som Venstre og De Konservative umiddelbart har rejst. Men det er jo faktisk også et forsøg på at bringe sagen videre, bringe os over til et punkt, hvor vi kan begynde at komme ind i debatten om indholdet i den omstilling, som skal ske i dansk landbrug.

Jeg er enig med hr. Steen Gade i – det er også indholdet i vores dagsordensforslag – at naturligvis skal den danske statskasse ikke tømmes i form af støtte til landbruget. Vi har f.eks. stillet et forslag om en grøn landbrugsfond, og vi har også peget på, hvordan den kan blive finansieret.

Men det, vi siger, er, at vi vil forbeholde os retten til – for at sikre den omstilling, som er nødvendig i økologisk retning – at der bliver mulighed for fortsat at have de nationale støtteordninger, som vi her i Danmark selv ønsker at gennemføre.

Så siger hr. Steen Gade, at det behøver jeg ikke at være helt så bekymret for, for det vil EU og GATT/WTO ikke forhindre os i. Jeg kan da håbe, at hr. Steen Gade har ret, men jeg er ikke så ganske sikker på det. Jeg ser en klar liberalistisk tendens i EU og GATT. Jeg ser en klar tendens til, at man ønsker et liberalistisk verdensmarked uden statsstøtte. Hr. Grove nikker; det er nok den vej, det går i WTO og også i EU, fordi det dér bliver et kolossalt finansielt problem.

Derfor er det, Enhedslisten ønsker at markere, at vi ikke her i Danmark vil fraskrive os retten til at kunne føre en fornuftig landbrugspolitik, heller ikke når det er nødvendigt at indføre nationale støtteordninger.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Vi går nu tilbage til ordførerrækken, og her har hr. Henning Grove ordet.

Henning Grove (KF):

I Det Konservative Folkeparti har vi altid haft det mål for dansk landbrugspolitik, at vi skal ligestille landbruget med andre erhverv i Danmark, og at vi skal ligestille dansk landbrug i konkurrencen med andre lande. Derfor er vi selvfølgelig tilfreds med, at vi har fået en GATT-aftale, hvor 125 lande har underskrevet, at vi skal have fri verdenshandel med landbrugsvarer. Derfor er GATT-aftalen en historisk begivenhed, men den vil på godt og ondt ændre produktions- og afsætningsvilkårene for dansk landbrug, og den vil stille store krav til den politik, vi fører her i Danmark, men så sandelig også til den fælles landbrugspolitik i EF.

Derfor står dansk landbrug over for meget store udfordringer, og det vil vise sig i de kommende år, om vi i Danmark kan tilrettelægge en politik for landbruget, således at landbruget kan udnytte den konkurrencesituation, det er kommet ud i, efter at vi har indgået GATT-aftalen.

I det hele taget står vi over for store udfordringer. Oven i GATT-aftalen diskuteres økologi, regeringens grønne afgifter, miljø og meget mere, som landbruget også skal tage hensyn til, når vi skal se på de tilpasningskrav, der er.

Det kræver, at regeringen og Folketinget her tilrettelægger nogle rammer for dansk landbrug, som sikrer, at omstillingsprocessen bliver så lidt smertefuld som muligt, men det skal samtidig ske på en sådan måde, at der kan produceres fødevarer til os selv, men også, så man i allerhøjeste grad tilgodeser en fødevarerproduktion til eksportmarkedet.

Det skal vi selvfølgelig gøre, fordi Danmark er et landbrugsland med store traditioner. Vi har et utrolig godt og veldrevet effektivt landbrug, og landbruget bidrager – det skal man ikke glemme – endda meget effektivt til et overskud på betalingsbalancen.

Så når vi tilrettelægger en politik for landbruget, er det så sandelig også, fordi landbruget bidrager til den velfærd, vi kender i dag, og som vi ønsker at fastholde i fremtiden. Det vil

jeg da gerne sige til en regering, der i øjeblikket har en tendens til at tro, at vi kan leve af rengøring og serviceydelser i fremtiden.

Når man taler om penge, og at man vil give lettelse nogle steder, så synes jeg alligevel, man skal tænke på, at man rask væk smider en milliard kroner ud til rengøring og service og ingenting får for dem. Der var nok andre steder, man kunne bruge pengene betydeligt bedre.

Herudover skal man jo tænke på, at ved at tilrettelægge en fornuftig landbrugspolitik sikrer vi jo også de små landsbysamfund, som vi taler så meget om. Vi sikrer det mindre erhvervsliv ude i landsbysamfundene, som man også hører regeringen holde store, flotte taler om. Det kniber bare meget med at følge det op, der har betydning for de små samfund. Jeg skal slet ikke her komme ind på den store benzinafgift, som regeringen truer med, og hvad det vil betyde for de små samfund, for det er jo ikke det, vi skal diskutere i dag.

Derfor var jeg også lidt ked af den tale, som landbrugsministeren holdt. Jeg synes ikke, der var meget bid i den. Der var ikke meget fremadskuen i den. Det var, som hr. Mejdahl sagde, meget set i bakspejlet. Man kan da ikke være uenig med landbrugsministeren i, at det er godt, at vi ofrer penge på forskning og produktudvikling. Det er da meget godt at sige, at nu skal vi producere højteknologiske madvarer, og folk skal betale meget mere for det og alt det dér. Det er flotte ord, men det, der er brug for i øjeblikket i omstillingsprocessen, er jo, at vi holder liv i landmændene, til vi får forskningen færdiggjort, til vi har produktudviklingen færdiggjort, og til vi får det sat i gang. Hvad er der ved, at man ofrer mange penge på det område, hvis landmændene uddør i mellemtiden?

I Det Konservative Folkeparti synes vi, der er nogle krav, man stiller fra landbruget, som er rimelige, og dér vil jeg først sige: Det er vel egentlig rimeligt, at man afskaffer skatten på produktionsjord. Det er en særbeskatning, vi har herhjemme i forhold til de andre lande. Der er jo lige kommet en stor rapport om, hvordan konkurrenceforholdene er de forskellige lande imellem, og her kan man tydeligt se, at der er en forskel.

Jeg ved godt, at man så siger: Så spekulerer man, og så stiger jordpriserne. Det skulle man have tænkt på, da man lavede den nye landbrugslov. Er der noget, der har fået jordpriserne til at stige, er det så sandelig den nye landbrugslov, og det så det står efter. Så derfor er det ingen begrundelse.

Vi kæmpede i finanslovforhandlingerne for at få lettet generationsskiftet, og efter lange og trange forhandlinger fik vi en lettelse af generationsskiftet ind i finansloven. Det synes jeg er en god ting, og vi skal videre ad den vej.

Jeg mener også, vi skulle afskaffe formueskatten. Vi kan jo være ligeglade med, om formuen tilhører far eller søn, bare den bliver stående i gården, og der er ingen grund til at trække pengene ud af landbruget, så længe formuen står i ejendommen. Dermed kunne vi også hindre den tendens, der er tydelig i dag, til, at hollandske landmænd opkøber danske landbrug. I Det Konservative Folkeparti vil vi gerne være med til at tilrettelægge en politik, så det først og fremmest er danske landmænd, der får råd til at købe danske landbrug.

Som følge af GATT-aftalen, som bevirker, at vi kommer ned på verdensmarkedspriser, må man forvente, at priserne kan svinge betydeligt mere. Derfor var det ganske naturligt, at vi lavede en konjunkturudligningsfond. Er der noget, der er udsat for sving op og ned, så er det landbruget. Her er man meget udsat for svingninger i indtægterne.

Jeg lagde mærke til, at den socialdemokratiske ordfører pralede noget af, at han havde været med til at gennemføre tørkehjælp i 1992. Jo, men det kan man jo komme til igen. Var det ikke bedre, at man lavede en fornuftig konjunkturudligningsfond, så man ikke skulle løbe rundt og være redningstjeneste indimellem? Lad os nu få det gennemført. Så har vi en mulighed for, at vi ikke skal komme med tørkehjælp og hjælp til oversvømmelse, og hvad ved jeg, alt det, man render rundt og skal hjælpe med.

En anden ting, jeg gerne vil trække frem her fra konservativ side, er: Vi vil gerne være med til grønne afgifter, også når vi taler landbrug, men vi har ikke tiltro til regeringens miljøminister med hensyn til den måde, der lægges op til nu. Vi mener, at grønne afgifter skal være adfærdsregulerende, og hvis man opfører sig fornuftigt, så kommer man ikke til at betale noget. Det er den gamle tradition: De, der sviner, betaler for det, og de, der opfører sig ordentligt, slipper.

Men den nuværende regering lægger jo med de grønne afgifter op til, at det skal være en skat. Man siger udtrykkeligt, at grønne afgifter skal bruges til at nedsætte personbeskatningen; så det er en anden måde at gennemføre en skat på, og det er vi imod. Det skal være adfærdsregulering og ikke en ekstra skatteindtægt.

Jeg tror også, at de danske landmænd hver især som helhed gør meget for at passe på miljøet. De tager vare på det. Man kan godt finde enkelttilfælde, der ikke er særlig gode. Det kan man inden for alle erhverv, men det er jo ikke det generelle.

Men som sagt: Vi vil være med, når det er adfærdsregulerende, men vi vil ikke være med, når det skal være en direkte beskatning.

Til sidst vil jeg sige: Det vigtigste for landbrugsministeren i de kommende forhandlinger i EF er at forhindre nationale støtteordninger. Jeg vil nødig have, at vi skal til at ende i en konkurrence om, hvilket lands statskasse der giver størst støtte. Det er direkte ødelæggende, og derfor må vi i EF for enhver pris kæmpe imod tilladelse til nationale støtteordninger.

Nu har vi lige fået en fornuftig GATT-aftale, der går ud på at afskaffe konkurrenceforvriddende støtte, og derfor skal vi naturligvis for enhver pris også kæmpe imod det i de kommende EF-forhandlinger. For ingen af os er jo i tvivl om, at der vil komme nedskæringer på landbrugsområdet i de kommende EF-forhandlinger. Men de andre lande skal ikke have lov til at kompensere gennem statstilskud. Det vil være det mest ødelæggende for dansk landbrug.

Kristen Touborg (SF):

Om det afsnit i landbrugsministerens redegørelse, hvor landbrugsministeren omtaler, hvordan forbrugerens tanker ved aftensmaden er i dag og bliver fremover med hensyn til nye kvalitetsbegreber, vil jeg gerne sige: Den udlægning, ministeren gav dér, om forbrugertanker er SF meget, meget enig i. Vi er overbevist om, at det er her og kun her, der er muligheder for dansk landbrug, hvis vi skal udgøre en væsentlig faktor for samfundet også i fremtiden.

Det, det handler om, er kvalitet, kvalitet, kvalitet, og det er ikke forstået som teknisk, veterinær kvalitet alene. Det er det, at man som forbruger kan være sikker på, at dansk landbrugs produkter er fremstillet dyreetisk og økologisk forsvarligt og således, at man ikke har produceret på en måde, så miljøet tager varig skade af det.

Det gør ikke noget, at man kan se, vi er her. Det er udmærket, at vi producerer i naturen, men vi må jo ikke lægge flere affaldsstoffer ud, end naturen kan omsætte, og det er den balance, det er helt nødvendigt at finde.

Hvis vi i Danmark kan nå dertil i det helt traditionelle landbrug, at vi producerer kvalitets-

varer på den måde, som landbrugsministeren har udlagt det, og som jeg har knyttet nogle kommentarer til, og hvis vi ude i verden kan blive kendt for, at det kun er kvalitetsvarer, der produceres i Danmark, så tror jeg meget på, at vi virkelig har en fremtid som et landbrugsland, der producerer væsentlige fødevarerprodukter – også til eksport.

Det er efter SF's opfattelse også den eneste reelle mulighed, dansk landbrug har for fortsat at være et væsentligt element i samfundshusholdningen. Den landbrugspolitik, vi har ført i dansk landbrug igennem de seneste to årtier – stort set siden fællesmarkedstilslutningen, hvor vi i 1973 jo fik en hel omlægning af landbrugsordningerne og også nye landbrugsordninger – blev ændret, således at der blev minimumspriser.

Reelt kunne vi jo sige, at vi landmænd havde den mulighed, at hvis bare vi kunne producere billigt nok, så var det sådan set kun et spørgsmål om at få flest mulige styk, flest mulige ton ind på markedet, for det var jo et planøkonomisk system lige bortset fra svineproduktionen. Men langt det meste af dansk landbrug såvel som EF's landbrug var underlagt det system, og derfor var der jo ingen reel regulering i det. Det betød, at vi i dansk landbrug satsede på en meget stor produktion med de ulemper, det nu gav – ikke mindst i forhold til miljøet.

Jeg siger ikke de her ting, fordi jeg mener, at det er landbrugets eller den enkelte landmands skyld. Det mener jeg sådan set ikke, for man kan jo sige, at Folketinget har accepteret det, og man har opfordret til en større produktion på den tid. Jeg er sådan set mindre interesseret i at placere ansvaret for, hvorfor vi havnede dér, hvor vi gjorde. Jeg vil kun sige, at resultatet blev, at vi lavede meget store mængder landbrugsvarer, men at kvaliteten, der dengang før 1973, i hvert fald når vi snakker svineproduktionen, var meget, meget høj, stille og roligt er dalet.

Dér mener vi i SF, at den situation må vi ud over. Vores chance er at komme til at producere kvalitetsvarer. Der er jo også her i formiddags adskillige partier, der har givet udtryk for, at det nok er den vej, vi skal.

Derudover kan man jo stilfærdigt bemærke, at når EU bliver udvidet med nogle flere lande, bl.a. i Østeuropa, så må vi jo nok reelt erkende, at dansk landbrug vil få svært ved at konkurrere med det omkostningsniveau, der er i de østeuropæiske lande. Så at gå ud og forsøge at producere yderligere bulkvarer vil sådan set efter vores opfattelse ikke være nogen god idé.

Men vi mener også, at det er nødvendigt, at Folketinget melder ud, hvad det er, man vil, og hvad målet er, altså hvilken vej Folketinget ønsker at landbruget skal gå. Så må vi jo derefter aftale midlerne til at nå målet. Jeg tror sådan set godt, at vi meget bredt kan blive enige om, hvad målet er. Jeg tror egentlig nok, at det er kvalitetsvarer; det er kommet meget stærkt frem i den senere tid, og det tror jeg måske at et stort flertal af partierne her i Folketinget er enige om.

Derimod tror jeg måske ikke helt, vi er enige om midlerne til at nå målet. Debatten i formiddags sagde mig noget om, at der nok er nogle i den ene side af salen, som helst ser fuld frihed for landmændene til at producere, som de har lyst til ud fra sådan en grundlæggende liberalistisk tankegang. Det tror vi ikke på i SF. Man er nødt til at tage hensyn til de samfundsmæssige aspekter, til de samfundsmæssige problemer, som en stor produktion kan give.

Efter vores opfattelse må Folketinget lægge de overordnede retningslinjer for, hvordan vi når målet, og dér er vi i SF klar til at gå ud og udstikke de regler, som vi mener, og som Folketinget mener er nødvendige, for at samfundet kan opnå det optimale i forbindelse med den produktion.

I formiddags gik en del af snakken på industrilandbrug, på størrelser. En af de ting, vi ikke berørte i formiddags, var effekten af, at vi har haft den meget store strukturudvikling i landbruget de seneste cirka 20 år, hvor vi har fået større og større enheder, i nogen grad meget store enheder.

Det, vi ikke kom ind på i formiddags, var bl.a. finansieringen af disse store enheder, når der sker et generationsskifte.

En af begrundelserne for, at SF ønsker mindre enheder, ønsker at begrænse størrelsen af husdyrbrugene, er, at generationsskiftet ellers vanskeliggøres. Vi må reelt indse, at griber man ikke ind, vil det i fremtiden være meget vanskeligt for almindelige unge bønder at overtage ejendommene til priser i den størrelsesorden, de efterhånden når op i. Det er mange millioner kroner; det handler om, og det vil efter al sandsynlighed blive kapitalstærke enkeltpersoner, pensionskasser eller andre former for aktieselskaber, der vil komme til at være ejere af dansk landbrug, og det finder vi ikke er hensigtsmæssigt. Vi ønsker, at de, der driver landbrugene, også skal have uindskrænket ret til at bestemme over dem inden for lovens rammer, og derfor har SF fremsat forslag om en finansieringsreform for landbruget.

Det har vi gjort et par gange, og vi erkender selvfølgelig, at det er en langsigtet plan, men hvis vi vil bevare familiebruget og bevare, at det er almindelige bønder, der kommer til at eje brugene, er vi nødt til at benytte andelstanken helt ud i primærbrugene og dermed lave en form for fælleseje, hvor man opretter en andelsforening, som bestyres af landmændene selv, der så udlejer ejendommene til de unge landmænd. Det er på frivillig basis, om man ønsker den form for ejerskab eller den traditionelle, vi kender i dag.

Niels Højland (FP):

Nu har dansk landbrug været i EF i 20 år, og det har været udsat for, hvad man mildt sagt kan kalde planøkonomisk styring, som er taget til i styrke på alle fronter. Man skal udfylde skemaer, man skal indsende dem på mange forskellige tidspunkter, og hvis man ikke får det gjort, koster det penge. Det er en udvikling, som den enkelte landmand har været nødt til at lade sig rive med af, uanset om han eller hun kan lide det, for at overleve som landmand.

Vi har alle sammen sagt, at vi skal frem til at konkurrere på verdensmarkedet. Vi skal have verdensmarkedspriser, og alle her i dag giver også udtryk for, at der ikke skal gives nationale subsidier; vi skal ikke konkurrere på de forskellige statskasser, er vi alle sammen enige om.

Det er helt klart også det, landbruget ønsker, for landbruget bliver lagt for had i disse år med den støttepolitik, der føres over for det, og som det stort set ikke har noget ud af; det er bare forbrugerne, der får nogle billige, gode varer.

Dernæst har ikke mindst den nye landbrugslov fremmet en strukturudvikling i landbruget, som det også kom frem, der har hævet jordpriserne; for intentionen var, at man selv skulle eje jord i forhold til de dyre enheder, man havde. Det gjorde altså, at hvis der blev en gård til salg, var der mange, der sagde, at de hellere måtte skynde sig at købe den for at få den ind under deres ejendom. Det har altså hævet jordpriserne og fremmet en strukturudvikling, som den enkelte landmand ikke engang selv ønsker; men man er nødt til at være med på vognen, hvis man skal overleve.

Set fra Fremskridtspartiets synspunkt skal landbruget ikke hjælpes med subsidier. Det kan gøres i en kort periode i en meget snæver omgang. Tørkehjælp har også været diskuteret, men det viser jo netop, hvor simple løsninger vi arbejder med her i Folketinget, og hvor kortsigtet den politik, der bliver ført, er.

Der har igen i år været rejst krav fra landmænd – jeg tror, det var nogle kartoffelavlere i Nordjylland – som mente, de skulle have hjælp. Men det er ikke det, vi skal frem til. Vi skal frem til et erhverv, som kan klare sig selv på rimelige, ordentlige og anstændige vilkår.

En af Fremskridtspartiets kongstanker har også været nævnt her i dag, nemlig at man skal have en konjunkturudligningsfond, eller hvad man ellers kalder det. Det skal selvfølgelig ikke bare gælde landmænd, men alle selvstændige erhvervsdrivende, der skal have mulighed for at sætte penge ind i en konjunkturudligningsfond, så de har mulighed for i svage år at bruge dem. Uanset hvad de vil bruge dem til, om det er til produktionsapparatet eller til privat forbrug, er der selvfølgelig ingen tvivl om, at der skal betales skat af dem ligesom af enhver anden indkomst.

GATT-aftalen indebærer jo, at danske landmænd skal til at konkurrere på verdensmarkedet, og det er klart, at landbrugsministeren i Bruxelles skal kæmpe for, at der ikke bliver givet national støtte andre steder; det vil nok blive gjort lidt en gang imellem hist og her, men vi skal væk fra det. Vi skal også her i landet være klar over, at vi skal tage de restriktioner, afgifter og særskatter væk, som landbruget har at trækkes med, og som man kan fjerne nationalt uden at få bøvl med vores EU-partnere, for danske landmænd er klar til at konkurrere på verdensmarkedet. De er både dygtige og effektive og laver nogle kvalitetsprodukter, uanset hvad de bliver påduttet i disse uger, hvor den økologiske bølge raser på højtryk.

Det er jo fantastisk, at der er nogle, der tror, at vi kan bibeholde den samme indkomst, hvis vi skal til at drive økologisk produktion. Det er helt utopisk at tro det. Man kan gøre det i en periode og i en del af produktionen, for jeg tror, der er nogle af forbrugerne, der vil betale en overpris for økologiske varer. Landbruget skal nok selv finde ud af at producere dem, uden at vi går ind med indgreb og subsidier af forskellig art. Jeg er bange for, at man også om de grønne afgifter, som der er lagt op til nok skal falde over landbruget i løbet af foråret, vil sige, at de skal tilbage til landbruget, men at det så bliver til de landmænd, man kan lide skal overleve, mens de andre så må kæmpe på endnu dårligere vilkår.

Jeg håber, at det dagsordensforslag, Fremskridtspartiet har fremsat i Folketinget i dag, kan opnå et flertal, så man kan få et godt redskab at arbejde med fremover og danske land-

mænd kan se fremtiden i møde med åbne øjne i stedet for at sidde derhjemme og være bange for nye afgifter og restriktioner, sådan som de har været udsat for det i de seneste år.

Vibeke Peschardt (RV):

GATT-aftalen må anses for at være et væsentligt skridt i retning af en mere markedsorienteret verdenshandel. Den må grundlæggende være en fordel for verdenssamfundet og ikke mindst for Danmark som eksportnation af fødevarer. Aftalen indeholder imidlertid nogle forpligtelser på landbrugsområdet, som på kort sigt kan få økonomiske konsekvenser for dansk landbrug.

I Landbrugsministeriets rapport om GATT-aftalen fra maj 1994 beregnes tabet i landbrugets bruttofaktordindkomst til 2,3 mia. kr. efter fuld gennemførelse af den støttereduktion, som følger i GATT-aftalen. Beregningerne bygger ganske vist på en såkaldt statisk virkning, hvor der ikke er taget hensyn til erhvervets forsøg på dynamisk tilpasning til de ændrede markedsvilkår. En sådan tilpasning vil selvfølgelig ske på de områder, hvor det ikke er noget, der kan finde sted fra den ene dag til den anden.

I den overgangsperiode, hvor tilpasningen skal finde sted, vil landbruget blive økonomisk presset. Reduktionen i den tilladt støttede eksport ud af EU rammer særlig Danmark på landbrugsområdet, hvor vi traditionelt har opbygget en stor eksport til tredjelande. Det gælder ikke mindst på mejeriområdet, hvor op mod halvdel af den samlede produktion i dag eksporteres til tredjelande.

Med den vedtagne beskæring af den støttede eksport kan det ikke fortsætte, og eksporten må under disse forhold enten omdirigeres til EU's marked, eller produktionen må reduceres.

En væsentlig øgning af eksporten til EU kan være med til at presse priserne, hvis markedet bliver overfyldt. På den anden side må man sige, at EU netop er blevet udvidet med bl.a. to nordiske naboer, og Danmark skulle have gode chancer for øget eksport.

Aftalen indebærer endvidere, at importadgangen til EU's marked skal øges til mindst at omfatte 5 pct. af forbruget. Herved øges presset yderligere i det interne marked, og priserne på landbrugsvarer må forventes at falde.

Med denne beskrivelse af GATT-aftalen står det rimelig klart, at dansk landbrug kommer til at mærke både positive og negative sider af aftalen. Vi mister markedsandele bl.a. for visse mejeriprodukter, f.eks. fetaost, der tidligere har

kunnet eksporteres med subsidier og dermed til ganske konkurrencedygtige priser. Vi må imødesee, at danske produkter møder mere reel markeds konkurrence på såvel pris som kvalitet, og det er da også nok GATT-aftalens idé; samtidig får danske produkter også adgang til nye tredjelandsmarkeder, som tidligere var lukkede for os.

Den friere verdenshandel må forudses at skabe betingelser for et stort udbud af relativt billige landbrugsvarer. Mange vil sikkert sætte efter dette marked ved etablering af endog meget store og rationelle produktionsenheder. Det ses herhjemme, men det ses nok så tydeligt i USA og i visse asiatiske lande, navnlig inden for svineproduktionen. Hertil kommer nogle endnu ukendte produktionspotentialer i det nye Øst-europa.

Rationalisering og omkostningsjagt er imidlertid kun en del af den strategi, som de danske landbrugere kan vælge at forfølge, men som jeg bestemt håber at de *ikke* vil forfølge.

En anden nok så væsentlig strategi bliver at øge dansk landbrugs kvalitative forspring, det være sig på det veterinære og på det sundhedskontrollerede område, med hensyn til dyrevelfærd, etik, ressourcebevidsthed og til det miljøoptimale, herunder ikke mindst det økologiske.

Dansk landbrug er på vej i retning af en stadig mere kvalitetsbevidst produktion. Det Radikale Venstre finder, at denne tendens skal forstærkes både af hensyn til hjemlige miljøforhold, til forbrugernes efterspørgsel og for at sikre danske landbrugsvarers kvalitetsmæssige position på et friere verdensmarked.

Vi har de største muligheder for at tage den kvalitetsmæssige konkurrence op frem for den gamle prismæssige konkurrence. Tendensen både herhjemme og i udlandet viser, at der er forbrugergrupper, der efterspørger både høj kvalitet og accepterer en høj pris. Det er det kræse publikum, danske landbrugsvarer skal appellere til, som de har gjort det i EU, i Japan og i USA.

Når landbruget har stillet krav om GATT-kompensationen ud fra den ministerielle status quo-beregning, der viser tab på op mod 2,3 mia. kr., er Det Radikale Venstre ikke med.

Det Radikale Venstre er enig i finansloven for 1995' opprioritering af den forskningsmæssige indsats på landbrugsområdet. Den har ikke effekt nu og her, men det er den langsigtede effekt, der skal sættes på. Bare inden for de næste 4-5 år er der behov for, at de danske

landbrugere får iværksat den fornødne omstilling for at kunne præstere den råvarekvalitet, som Det Radikale Venstre gerne ser landbruget sætte på i den kommende tid.

Til slut vil jeg sige, at Det Radikale Venstre naturligvis hverken kan støtte Enhedslistens eller Fremskridtspartiets dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

I min ordførertale nævnte jeg ikke at give udtryk for, hvad SF vil stemme i forbindelse med dagsordensforslagene.

Til Fremskridtspartiets dagsorden kan jeg sige, at den er SF ikke enig i, og at vi altså derfor vil stemme imod.

Enhedslistens dagsordensforslag finder vi vel nok er lidt utidigt, måske også unødvendigt; det vil vi sådan tage stilling til efterhånden. Vi har hæftet os ved, at der i dagsordensforslaget står »... med henblik på en omlægning af dansk landbrug...«, og det forekommer måske en smule betænkeligt. Har hr. Keld Albrechtsen tænkt på, hvad en eventuel senere VK-regering kunne misbruge en dagsorden med så vage bemærkninger til?

Derudover vil jeg blot spørge ministeren, om han kan bekræfte, at det fremover med eller uden Enhedslistens dagsordensforslag er muligt at få statsstøtte til at omlægge til økologisk drift.

Keld Albrechtsen (EL):

Enhedslisten stemte før jul imod Danmarks ratifikation af GATT-aftalen, og det gjorde vi med dobbelt begrundelse: først og fremmest naturligvis med den begrundelse, at GATT-aftalen indebærer en forværring af situationen for de allerfattigste lande i verden, men det er ikke det, der er til debat i dag.

I dag handler det om, hvordan GATT-aftalen virker på landbruget her i Danmark. Man må jo sige, at under alle omstændigheder kommer GATT-aftalen til at give dansk landbrug ganske store problemer.

Nu foreligger der foreløbige beregninger, der viser et tab på 2,3 mia. kr. om året, men det skal ses i sammenhæng med, at den overførsel af EU-midler, som vi har været vant til igennem de senere år, også må forventes at blive nedskåret betragteligt i de kommende år. Det må forventes, at EU's landbrugspolitik om 10 år ser fundamentalt anderledes ud, end den gør i dag, og det er disse meget betydelige støttemidler, der jo andrager endnu flere milliarder kroner,

der efterhånden vil svinde væk. Det betyder f.eks., at den støtte, som landbruget i dag får i form af hektarstøtten, altså enten vil forsvinde eller være en national ordning.

GATT-aftalen betyder også, at man ikke kan give indirekte eller skjulte eksportstøtteordninger, og det vil altså alt i alt betyde, at hvis vi skal kunne sikre en omlægning efter en plan for økologisk landbrug – Enhedslisten har foreslået den målsætning, at den samlede andel af økologisk landbrug år 2000 skal udgøre 10 pct. af produktionen – bliver det nødvendigt med nationale støtteordninger, i hvert fald hvis de fremtidsperspektiver, vi ser nu, bliver realiteten.

Dansk landbrug har et yderligere problem, som også kommer til at ramme i den samme periode, som denne omstilling skal foregå. Dansk landbrug har rekord som det formentlig mest forgældede landbrug i verden, og vi står også i en situation, hvor dansk landbrug har gjort sig selv afhængig af import af bl.a. sojaskrå, kunstgødning og pesticider, først og fremmest fra USA, hvorfor produktionen er helt afhængig af disse tilførsler og de priser, som USA og den kemiske industri fastsætter.

Alt taget i betragtning kan man godt sige, at dansk landbrug derfor i dag er en kolos på lerfodder, men der er ingen som helst tvivl om, at landbruget kan reddes, hvis vi her i Folketinget er i stand til at lægge en fornuftig plan for en omstilling.

Vi har foreslået flere forskellige elementer, som kan indgå i den plan, og det dagsordensforslag, som vi har fremsat i dag, har først og fremmest til formål at sikre, at vi ikke på grund af EU-regler og GATT-regler bliver afskåret fra at gennemføre den nødvendige omstilling.

Vi skal have en grøn politik, og vi har foreslået en fond, der bl.a. hviler på indtægterne fra kvælstofafgifter og andre grønne afgifter. Vi siger altså, at vi i Danmark skal have frihed til at bruge de midler, som fonden opsamler, til at udbygge det økologiske landbrug og f.eks. også til at indføre, at det økologiske landbrug skal have en ordentlig hektarstøtte.

Vi foreslår også, at man indfører en jordreform. Der er fra borgerlig side fremsat mange forslag om skattelettelser, omkostningslettelser osv., men alle disse forslag har den beklagelige virkning, at de stort set kun er med til at skabe en øget spekulation i jord og fast ejendom, en øget opdrift i priserne på jord, og i det hele taget faktisk kun medvirker til på længere sigt at grave landbruget endnu dybere ned i de problemer, det står med.

Venstres, De Konservatives og Fremskridts-partiets politik er nyttesløs over for landbrugets problemer. Den er kortsigtet, og den vil altså kun føre til, at der bliver øget spekulation i samfundet. Den vil i øvrigt også føre til, at formuedannelsen udvikler sig uheldigt, sådan at uligheden i samfundet yderligere vokser. Derfor foreslår vi en jordreform, og vi mener, at man skal kunne etablere et forsøg med en slags jordrentebrug med fællesdrift på andelsbasis. Dermed kommer man i virkeligheden ind på at løse nogle af de problemer, som de borgerlige påpeger der er med omkostningerne i landbruget.

Det offentlige skal kunne gå ind og overtage de økonomiske forpligtelser for en landbrugs-ejendom mod at få overdraget jorden, mod at forpligte sig til at producere økologisk på jorden og mod betaling af en produktionsafgift; men kernen i selvejet, nemlig dispositionsretten over jorden, skal kunne bevares og også kunne gå i arv. Der er således ikke tale om, at Enhedslisten vil være med til at fjerne dispositionsretten over jorden.

Der skal i den forbindelse indføres en gælds-sanerung, og ved omlægning til økologisk drift skal de midler, der herved frigøres hos landmanden, kunne gå ind som nyinvestering i tilknytning til den omlægning, vi foreslår.

Det er en langsigtet udmøntning af en landbrugs- og jordpolitik, som har perspektiver i sig i modsætning til de kortsigtede forslag, som de borgerlige er fremme med, og dybest set er det også tanker, som baserer sig på den oprindelige tanke i landbobevægelsen, nemlig andelsprincippet. Det tror jeg også vil være nødvendigt for, at man kan have en rationel fællesdrift på flere gårde, som også vil kunne sikre ordentlige arbejdsforhold inden for landbruget. Derfor skal barriererne mod en udbredelse af fællesdriften analyseres og fjernes.

Det er nogle af elementerne i den politik, som Enhedslisten gerne vil være med til at føre, og vi tror ikke på, at en sådan politik kan føres på liberalismens grund. Liberalismen står i stigende grad i vejen for en løsning af problemerne ikke alene på dette område, men såmænd i al almindelighed. Her er det bare så tydeligt, at man nok på et tidspunkt selv langt ind i Venstre og De Konservative vil komme til at erkende, at liberalismen er en forældet ideologi, som ikke kan bruges over for de problemer, som tårner sig op for landbruget. Det understreger vi faktisk også med vores dagsorden.

Vi er blevet stillet det spørgsmål af hr. Kristen Touborg, om der ikke er en uklarhed i formuleringen af vores dagsordensforslag, så det eventuelt på et senere tidspunkt kunne misbruges af de borgerlige. Nu vil jeg sige, at man vel ikke kunne vedtage en dagsorden her i Folketinget, som ikke på et senere tidspunkt ville kunne misbruges af de borgerlige. Det er ganske enkelt umuligt; men hovedparten i sådan en sikring består jo først og fremmest i, at de borgerlige ikke ved et kommende valg skulle kunne få flertal i Folketinget; det er deri, den eneste sikkerhed mod det problem sådan set ligger.

Men jeg vil gerne sige til SF, at der ingen tvivl er om, at disse midler, som kan indgå i nationale støtteordninger, ikke skal bruges til videreudbygning af det, man kunne kalde kemisk landbrug. Der må ikke opstå nogen som helst tvivl om, at de skal bruges til en økologisk reform. Hvis dagsordensforslagets formulering har kunnet give anledning til nogen tvivl, vil jeg i hvert fald meget gerne her understrege, hvad meningen er, nemlig at det er til økologisk landbrug, at disse nationale støtteordninger kan eller vil blive nødvendige.

Jeg vil også gerne i den forbindelse understrege, at vi ikke har til hensigt - det sagde jeg også til hr. Steen Gade - med vores dagsorden at lægge op til, at der sker en almindelig udpumpning af støttemidler til dansk landbrug i konsekvens af GATT-aftalen. Mere tydeligt tror jeg ikke, det kan siges, og det er i hvert fald sådan, vi mener det. Jeg håber naturligvis på den baggrund, at SF og også andre partier vil være i stand til at støtte vores dagsordensforslag.

Sonja Albrink (CD):

GATT-forhandlingernes målsætning om fri konkurrence for landbrugsprodukter er som udgangspunkt et sundt og rigtigt princip. Men lad det samtidig være sagt, at mere liberale samhandelsforhold skal bygges op, og det vil nok også give nogle problemer. Det må også erkendes, at aftalen mellem USA og EU om bestemmelserne på landbrugsområdet, der var en forudsætning for den samlede GATT-aftale, måske ikke just har været til gunst for EU.

Statsstøtte til i-landenes landbrugsproduktion medfører, at verdensmarkedsprisen på landbrugsvarer bliver presset ned, og at ulandene dermed ikke har mulighed for at sælge deres egne produkter til den pris, de ellers kunne opnå. Det kan man vel kalde dumping eller omvendt ulandsstøtte, som ikke kunne fortsæt-

te. Derfor er der brug for at finde måder, som sætter jordbrugserhvervene bedre i stand til at producere rentabelt uden eller med væsentlig mindre produktionsstøtte; det er i alle partiers og parters interesse.

Det gælder inden for al produktion i Danmark, at vi ikke kan konkurrere på prisen på arbejdskraft, derfor skal vi konkurrere på kvalitet og på knowhow. Både nationalt og gennem EU-midler er der afsat betydelige beløb til produktudvikling og strukturprojektsstøtteordninger, hvor man støtter rational produktion af kvalitetsvarer inden for landbrug og fødevarerindustrien. Støtten går ikke til den løbende produktion, men til udvikling og etablering af produktionen. Den slags støtteordninger er en klar tilkendegivelse af, at der er prioriteret til fordel for selve udviklingen.

Taler man om konkurrence og ser på produktionsprisen, må man også se på, hvordan den er sat sammen. Det er ikke kun et spørgsmål om støtte, men i høj grad om landbrugets rammebetingelser i øvrigt.

Kaster man også et blik på de lande, som dansk landbrug skal konkurrere med på verdensmarkedet, er de danske jordskatter et kaptel for sig, som er ukendt eller kun findes i mindre udstrækning hos vore konkurrenter i andre lande. Men dansk landbrugs økonomiske rammebetingelser blev dog væsentligt lettet, da der blev åbnet for at omlægge kontantlånene. Dansk landbrugs rentebyrde blev i den forbindelse nedbragt med omkring 2 mia. kr. om året, en lempelse, der ikke anses som statsstøtte, men bør tages med i betragtning ved en vurdering af konkurrenceevnen.

I landbrugspakken er der lagt loft over ejendomsskatterne på landbrugets produktionsjord i en årrække, og regeringen arbejder jo i øjeblikket med en reform af reglerne om generationsskifte, som længe har været i landbrugets søgelys, fordi de udgør en væsentlig belastning for jordbrugserhvervenes økonomi.

I CD har vi forhåbninger om, at der også herigennem ville kunne opnås lempelser, som kan være et bidrag til fremme af den tilpasning, landbruget skal igennem, og som i stor udstrækning er landbrugets eget ansvar.

I overensstemmelse med GATT-aftalen bør produktionsstøtten gradvis falde bort, og her vil jeg godt indskyde, at priser man den frie handel efter GATT-aftalen for at redde ulandene, nytter det ikke vedblivende at presse på for en national kompensation. Til gengæld er det vigtigt at sikre

de eksisterende incitamenter til udvikling af nye produkter og produktionsmetoder, og derfor bør der fortsat gives måske stigende støtte til forskning og udviklingsarbejde.

I EU-regi gives der meget store muligheder for at opnå støtte til udviklingsarbejder netop inden for landbrugs- og fødevareresektoren. Der ligger en betydelig opgave i at oplyse danske virksomheder om disse ordninger og i at rådgive om, hvordan man opnår udviklingsstøtte.

CD er åben for en vurdering af jordbrugets økonomiske rammebetingelser. De strukturomlægninger, som GATT-aftalen indebærer, må naturligvis følges tæt, og der må løbende være en dialog med de berørte erhverv om, hvordan en produktionsomlægning gennemføres, så erhvervene er bedst muligt rustet til at ændre konkurrencesituationen med en stor omstillingsproces.

Jeg skal slutte mit indlæg med at sige, at CD ikke kan støtte noget af de to fremsatte dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg stillede et spørgsmål til landbrugsministeren, men han var her vist ikke på det tidspunkt, så jeg vil tillade mig at gentage det.

Jeg spurgte, om ministeren kan bekræfte, at med eller uden vedtagelse af Enhedslistens dagsordensforslag vil det også fremover være muligt at få statsstøtte til omlægelse til økologisk drift.

Derudover skal jeg kun meddele, at efter hr. Keld Albrechtsens afklaring af Enhedslistens dagsordensforslag vil SF undlade at stemme til det.

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

Til hr. Kristen Touborg vil jeg gerne sige, at det fortsat vil være muligt at give statslig støtte til omlægning til økologisk landbrug. Men jeg synes da også, at det i den debat er værd at hæfte sig ved, at EU medfinansierer ca. 50 pct. Dertil kommer alle de sidedebatter, som jo også har noget med økologi at gøre, f.eks. om ledsageforanstaltningerne; så dér har vi god hjælp i den sammenhæng.

Debatten har vel i øvrigt, som jeg har hørt den, afsløret, at der er bred tilslutning i Folketinget til, at det, dansk landbrug først og fremmest skal forfølge, er en kvalitetsstrategi. Jeg tror, det var hr. Kristen Touborg, der sådan

meget klart udtrykte, at det er her, mulighederne er også i de kommende år.

Mit eget indlæg konkluderede også, at dansk landbrug jo netop, når vi sammenligner os med en række lande, som vi normalt sammenligner os med i den sammenhæng, står med et betydelig bedre udgangspunkt for at forfølge kvalitetsstrategien, for at tilfredsstille den nye, moderne forbruger, hvis kvalitetsbegreb, for så vidt angår smag og udseende, er betydelig bredere end det, vi kendte før, idet det også rummer natur, miljø, dyreetik, forarbejdningsindustrien osv. Jeg bemærkede, at hr. Mejdahl havde mange ønsker, men jeg mærkede mig specielt tre ønsker. Det første ønske var en analyse, som jeg forstod det, af GATT-fordele og -ulemper. I den forbindelse er det glædeligt, at jeg kan citere hr. Mejdahl – hvilket jeg i øvrigt også forsøgte i mit første indlæg – ved at sige: Jamen det har vi jo taget fat på. Vi har jo regnet på, hvad dette her koster uden dynamisk effekt. De tal er velkendte, og dem har vi jo også diskuteret her i dag.

Men vi sidder faktisk også i øjeblikket i ministeriet i det, jeg vil kalde et konstruktivt samarbejde med erhvervet, hvor vi område for område, land for land gennemgår, hvilke nye muligheder den situation, der nu er opstået efter GATT's vedtagelse, giver. Og det er jo en forudsætning for, at vi kan udnytte det, som jeg forstår der også er bred enighed om, nemlig den dynamiske effekt, som der er så store muligheder for.

Det andet ønske, hr. Christian Mejdahl havde, var omkostningslættelser, der også nåede ud til den enkelte landmand. I den forbindelse må jeg endnu en gang konstatere, at der rent faktisk i løbet af det sidste par år er sket en række ting, som i høj grad når ud til den enkelte landmand.

Lad mig bare gentage: Vi har fået en gældssaneringsordning, som, når den er færdig, betyder en årlig rentebesparelse på noget, der ligner 500 mio. kr. Hertil kommer konverteringsmulighederne, som mindst også betyder en årlig lettelse på noget, der ligner godt og vel 500 mio. kr. Dertil kommer den lavere rente, som jo har stor betydning, ikke mindst for erhvervet.

Jeg mærkede mig også undervejs, at både hr. Grove og hr. Mejdahl havde en meget lang ønskeseddel, men jeg lagde også mærke til, at der – måske meget forståeligt – ikke figurerede økonomi på den ønskeseddel. Det var jo nogle gamle travere: Skatten væk på produktionsjord, afskaffelse af formueskatten, konjunkturudligning osv.

Jeg konstaterede også, at det var ordførere for de to partier, som vi netop har indgået finanslovsforlig med så sent som i december måned. Jeg husker godt, da vi startede de forhandlinger. Jeg husker også tilbage til valgkampen, hvor de to partier var hovedarkitekterne bag nogle yderligere besparelser, som den daværende regering havde lagt frem.

Men hvis jeg ikke husker galt, begyndte debatten med, at der i forhold til den daværende regerings finanslovsforslag skulle spares vist næsten 20 mia. kr. – det var i hvert fald et stort milliardbeløb. Jeg kan huske, at jeg allerede dengang i mit stille sind tænkte: Hvis der skal laves forlig med V og K, hvad kommer det så til at koste på det finanslovsforslag, som er forelagt for landbrugsministeren?

Jeg er glad for at kunne konstatere, dels at vi fik lavet et forlig, dels at det lykkedes at få fastholdt de midler på landbrugsministerens og fiskeriministerens budget, som netop skal tage højde for den nye situation, som dansk landbrug befinder sig i.

Jeg har ved mange lejligheder forstået, at netop de to partier ofte giver udtryk for, at det er vigtigt, at der er orden på alle økonomiske strækninger i dansk politik. Det er jeg enig i. Jeg er enig i det, bl.a. fordi det jo er det, der vil kunne betyde, at vi kan få en yderligere rentesænkning.

Jeg tror, jeg har sagt det før, men vil gerne understrege det endnu en gang: Uanset hvilke kompensationsmuligheder vi kunne have fantasi til at forestille os, er der ikke noget, der vil betyde mere for dansk landbrug end netop en yderligere rentesænkelse, og jeg vil bare stilfærdigt sige til de to partiers ordførere, at jeg ikke synes, det er ansvarlig økonomisk politik, de har forsøgt at dokumentere her i dag – måske nærmest tværtimod. For jeg har samtidig forstået på både hr. Grove og hr. Mejdahl, at de er enige i regeringens strategi. Jeg har ikke forstået det på den måde, at nogle af de penge, vi har afsat til forskning og produktudvikling, skulle fjernes. Jeg har måttet forstå debatten indtil nu sådan, at vi taler om, at der skulle findes yderligere midler.

Jeg tror – hvilket jeg også synes der har været en klar tone af i debatten – at den strategi, regeringen har valgt, er den strategi, som betyder:

- 1) at vi får mest for pengene, og
- 2) at vi kan gøre mest for at hjælpe dansk landbrug.

Et tredje ønske, som jeg forstod hr. Mejdahl havde, var regelforenkling. I den forbindelse synes jeg også det er glædeligt at kunne sige, at vi, både når det gælder på EU-plan, og når det gælder på det hjemlige plan, rent faktisk har gang i regelforenklingen. For jeg er enig i, at bureaukrati og overkontrol jo ikke på nogen måde er et mål i sig selv. Selvfølgelig skal vi have kontrol, og selvfølgelig skal vi kunne være sikre på, at vi har orden i sagerne, men overbureaukrati og overkontrol er ikke noget mål i sig selv.

Derfor har vi, lige så lang tid som jeg har deltaget i landbrugsministrenes rådsmøde i EU-sammenhæng, diskuteret regelforenklinger i EU-sammenhæng, og nationalt har vi nedsat et udvalg fra ministeriet og fra erhvervet, som nu gennemgår de nationale forhold, og jeg håber, vi i løbet af foråret kan komme til et resultat.

Regeringen fik fastholdt – til trods for at der var ønske om væsentlige yderligere besparelser – at der på finansloven for 1995 er ekstra 133 mio. kr. til forskning, til produktudvikling og til en kvalitetsstrategi. Vi har i de kommende år på landbrugs- og fiskeriministerens budget, når det gælder landbrug, afsat 1,2 mia. kr. til at forfølge den strategi.

Dermed er der ingen tvivl om, at vi netop forfølger et mål, som kan være til gavn bredt i dansk landbrug, og som betyder, at dansk landbrug har mulighed for i de kommende år at udnytte de nye muligheder, der ligger i GATT og i EU's udvidelse.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at jeg synes, der i den lange, spændende debat, vi har haft i dag om landbrugsforhold, når vi ser væk fra det mere kontroversielle og smådrillerierne, fra et bredt spektrum i Folketinget faktisk også har været visioner, når det gælder dansk landbrugs fremtid – visioner, som betyder, at dansk landbrug, hvis nu vi forstår at udmønte det, som regeringen har lagt frem til det i de kommende år, stadig væk vil være en betydende faktor i det danske samfund, både når det gælder beskæftigelse, og når det gælder arbejdspladser.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det sidste, ministeren sagde om visionerne og nødvendigheden af at sikre, at dansk landbrug får en fremtid, kan vi jo alle sammen være enige om. Det, som bekymrer mig, er, at regeringen og SF åbenbart mener, at den hellige grav er vel forvaret, når det gælder muligheden for fortsat

at give den statsstøtte til økologisk jordbrug, som vi ønsker her i landet selv at kunne bestemme. Man føler sig evigt forvisset om, at det er noget, man hverken får problemer med med WTO eller med EU.

Jeg er imidlertid bange for, at regeringen er på vej til at gå i en fælde. Vi hørte jo den socialdemokratiske ordfører lægge uhyre megen vægt på, at man i EU med næb og kløer skulle bekæmpe alle former for statsstøtte. Det skulle være regeringens politik. Den danske regering skulle simpelt hen sidde med en lup, for så, hver gang der var et statsstøtteproblem, at gå frem på banen og kræve denne statsstøtte afviklet, hvor den end måtte være.

Så kan det jo, når man er bannerfører for en sådan liberalisme, blive ganske vanskeligt at sikre, at vi selv får mulighed for at have en fornuftig økologisk statsstøtte her i Danmark. Det er det, vi ønsker at gøre opmærksom på. Vi er bange for, at man går i en fælde.

Jeg forstår da godt, at SF og regeringen, når de nu har stemt for EU og for GATT, føler en vis forpligtelse over for de organisationer, de har stemt for. Vi mener ikke, man skulle have stemt for dem, men vi mener i hvert fald, at der må være en klar interesse i, at vi får fastslået, at uanset at EU og GATT følger den liberalistiske vej, skal vi kunne bevare vores handlefrihed her i Danmark til at kunne få en fornuftig landbrugspolitik, også på lang sigt.

Det er det, vi har ønsket at understrege med vores dagsorden. Vi håber så, når SF undlader at stemme og regeringen ikke stemmer for vores dagsorden, at partierne, hvis det en dag går sådan, at vi bliver underkendt i EU og i GATT, alligevel vil vælge Enhedslistens synspunkt.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Jeg er tilfreds med, at landbrugsministeren denne gang nøjedes med at konstatere, at lav rente var en fordel, og ikke pralede af, at det var den nuværende regering, der havde fået den ned.

Må jeg dernæst sige til landbrugsministeren, at en lettelse på de områder, vi har ikke stillet krav om, men foreslået for at lette landbruget, nemlig f.eks. jordskatterne og konjunkturudligning, ikke koster noget, når det gælder konjunkturudligning. Det koster lidt i en overgangsperiode, derefter koster det ikke noget, men det er en stor hjælp.

Men det er jo typisk for socialdemokratisk tankegang, at man endelig ikke skal lade et

erhverv få mulighed for at hjælpe sig selv. Nej, så vil man hellere komme med tørkestøtte, gældssanering og alt det, når det går galt. Det er på den baggrund, vi siger: I stedet for at bruge 1 mia. kr. til rengøring og service i en håbløs ordning, skulle man måske hellere bruge nogle af de penge til dette her. Det er en ordning, der på længere sigt ikke koster det danske samfund en krone, men til gengæld er til stor gavn for det.

Må jeg til sidst spørge: Hvad kommer de genvundne afskrivninger nu til at betyde for dansk landbrug? Den nuværende regering har lavet en lovgivning om, at genvundne afskrivninger skal op på den store beskatning. Det vil efter min opfattelse medvirke til, at mange ældre landmænd simpelt hen ikke kan komme fra deres ejendom, og hvis det endelig lykkes, vil det belaste den nye, unge landmand stærkt, fordi der skal udbetales så meget mere, for at han kan overtage ejendommen. Det vil igen give de rige hollændere bedre og de unge danske landmænd ringere muligheder for at købe dansk landbrug.

Har ministeren lavet en udregning på dette område, og kan vi få oplyst de tal? Hvad kommer det til at koste dansk landbrug? Det synes jeg også er væsentligt i denne diskussion. Det har også noget med generationsskifte at gøre.

Erling Christensen (S):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget mere. Jeg tror, det har været en god dag for landbruget i det hele taget.

Som hr. Christian Mejdahl sagde i formiddags, er det vel mest interessant at udlægge teksten for andre, og derfor har der selvfølgelig også været megen retorik i dag.

Der er ingen tvivl om, at dansk landbrug er nødvendigt for dansk eksport og overskud på handelsbalancen, men jeg synes, at særlig hr. Henning Grove i stedet for at bruge retorikken skulle glæde sig over den situation, som dansk landbrug står i, for den er betydelig bedre end for 2 år siden . . .

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg må bede om, at samtalerne rundt omkring i salen bliver dæmpet ganske væsentligt.

Erling Christensen (S):

Det grundlag, som dansk landbrug står på nu, og de rammer, der er lavet omkring dansk landbrug, er i høj grad blevet skabt her i stor enighed, og derfor synes jeg, man skulle glæde sig over det. Jeg synes, vi i fællesskab skal glæde os

over, at dansk landbrug nu står i en situation, hvor prognoserne er meget lysere, end de var for bare 2 år siden.

Når hr. Henning Grove taler om de voldsomme jordprisstigninger, kan man jo gisne om mange grunde dertil, men en af dem kunne være, at landmændene mener, der er god fremtid i landbruget.

Hr. Henning Groves bemærkninger om at hjælpe sig selv og om konjunkturudligning vil jeg ikke afvise at diskutere, men jeg vil gerne se virkningen af, at hele landbruget og alle landmænd kommer til at bruge virksomhedsskatteordningen. Jeg tror, det kunne være interessant at se, hvordan det system kommer til at virke også for landbruget.

Til slut vil jeg gerne sige, at når Venstre og De Konservative støtter den foreliggende dagsorden fra Fremskridtspartiet, synes jeg desværre blot, at det understreger, at det er godt, de to partier nu er i opposition. Hr. Henning Grove sagde ganske vist for et øjeblik siden, at man ikke havde stillet krav om det. Nej, men hvad er det, man gør ved at støtte den dagsorden her? Det er at åbne en ladeport fuldstændig. Der er ikke anvist nogen anden finansiering, og det er ikke engang i dagsordenen nærmere præciseret, hvad det handler om.

Hvad angår dagsordenen fra Enhedslisten, vil jeg gøre opmærksom på, at hr. Keld Albrechtsens påstand om, at vi vil bekæmpe støtte fra EU, er lodret forkert. Landbrugsministeren svarede jo på det spørgsmål, og vi alle sammen er bekendt med – eller bør være det – at der er mulighed for 50 pct. EU-tilskud til økologisk omlægning i de næste 20 år.

Derfor er den dagsorden fuldstændig unødvendig, og derfor stemmer Socialdemokratiet også imod den dagsorden, ligesom vi stemmer imod den fra Fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Erling Christensen, at vi selvfølgelig er glade for, at vi har fået en lavere rente – vi har overhovedet ikke givet udtryk for andet – men vi sætter os ikke tilbage som nu Socialdemokratiet med julelys i øjnene og siger: Nu går det sandelig godt, nu behøver vi ikke at gøre noget som helst, for vi står i en ny situation, der stiller store krav til landbruget, og derfor skal man se fremad og ikke bare sætte sig og læne sig tilbage, som Socialdemokratiet gør.

Hvad angår jordprisernes stigning, vil jeg gerne sige, at den skyldes den landbrugslov om harmonikrav, man har gennemført fra Socialdemokratiets side. Nu er landmændene frygtelig bange for, at de ikke kan leve op til det på længere sigt, og derfor stiger jordpriserne.

Dér kan man igen se, at gennemførelse af en meget restriktiv politik får en helt anden og fordyrende virkning på dette som på andre områder.

Jeg glæder mig til at få svaret fra landbrugsministeren vedrørende afskrivningerne og beskatningen af de genvundne afskrivninger, for jeg går ud fra, at når man er så fremsynet, som Socialdemokratiet gerne vil give indtryk af at være, kan jeg også få de tal, jeg efterlyser her.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg er ked at (s)ulle op igen, men jeg bliver nødt til at sige, at hr. Grove ville have haft svaret, hvis han havde hørt efter, hvad landbrugsministeren sagde i sin svartale.

Vi er i Socialdemokratiet og regeringen meget optaget af landbrugets fremtid. Det fremgik klart af min ordførertale, hvor stor denne interesse er. Derfor burde hr. Grove høre efter, hvad landbrugsministeren pegede på i sin svartale. Man har virkelig lagt sig i selen for at medvirke til en vældig omstillingsproces, som er afhængig af hvert enkelt menneskes indsats i landbruget og i industrien.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg kan ikke få hr. Erling Christensens udtalelse om, at man er meget interesseret i landbrugets fremtid, til at harmonere med, at regeringen i denne uge har fremsat et lovforslag, nemlig nr. L 137, der ganske rigtigt, som hr. Grove har sagt her fra talerstolen, betyder, at landbrugets genvundne afskrivninger, som før blev beskattet med særlig indkomstskat, nu skal ind i den personlige indtægt. Det må nødvendigvis medføre, at mange landmænd enten vil få meget sværere ved at svare enhver sit, når de skal afhænde deres gårde, eller modsat er nødt til at kræve så stor en merbetaling for det, at den generation, som skal overtage gårdene, vil komme til at sidde med væsentlig større omkostninger.

Jeg tror altså ikke, at Socialdemokratiet altid er i stand til at leve op til det, de siger her fra talerstolen. For ellers ville man have været mere opmærksom på dette problem, da regeringen fremsatte lovforslag nr. L 137.

Christian Mejdahl (V):

Landbrugsministeren var så venlig at nævne de tre punkter, som min ordførertale var bygget op om, og fremhævede, at analysen var sat i gang. Det nævnte jeg for øvrigt i min ordførertale og oven i købet ganske udførligt. Det, jeg mener, er, at de resultater, som man kender på nuværende tidspunkt, også bør kommunikeres ud, så den enkelte landmand får noget at tage bestik af.

Hvad angår omkostningslettelser, som er nået ud til den enkelte, nævner landbrugsministeren gældssanering. Det er da rigtigt, men der er jo tal på; det gælder ikke landbruget som helhed. Ganske vist er det nyttigt for dem, som fik del i gældssaneringen, men hovedparten må trods alt stadig klare sig selv.

Men landbrugsministerens udtalelse om, at der var mange ønsker fra både K og V, som grænsede til uansvarlig økonomisk politik, skal landbrugsministeren ikke slippe godt fra. Vi har anvist de besparelser krone for krone, som skal bruges til at finansiere disse erhvervslettelser, og det gjorde vi i forbindelse med finanslovdrøftelserne.

I øvrigt vil jeg sige tak for debatten. Hvad fik vi så ud af den? Ja, vi fik ikke det ud af den, vi som forslagsstillere havde ventet. Vi fik ikke mobiliseret en forståelse hos regeringspartierne for, at vi skal lette primærproducenten for nogle af de omkostninger, som det offentlige pålægger ham. Men så har vi da i hvert fald fået dét konstateret. Vi fik dog en smule forståelse for en effektiv regelforenklning, når det gælder regler om krav fra det offentlige. Så langt, så godt.

Landbrugs- og fiskeriministeren spurgte i sin første svartale, om vi ikke tror, at man tilgodeser den enkelte landmand ved en fælles strategi. Jo, det tror vi vi gør, men vel at mærke kun, hvis disse fælles strategier også omfatter tiltag, som letter omkostningerne for den enkelte landmand.

Det er positivt, at der på finanslovforslaget for 1995 er afsat øgede forskningsbevillinger, som kan lette den nødvendige produktudvikling og markedsføringsindsats. Virkningerne her viser sig dog først på længere sigt og kan derfor ikke kompensere for de allerede opståede tab.

Det er også positivt, at der er aftalt generationsskiftelettelser på finansloven.

Tilpasninger til de nye GATT-vilkår er i stor udstrækning landbrugets eget ansvar, men Folketinget har også et ansvar for at hjælpe til, bl.a. på den måde, som forespørgerne samstemmende har foreslået under debatten.

Det er skuffende, at regeringspartierne ikke var mere forstående for omkostningslettelser for primærproducenterne, men det tager vi til efterretning, og så kan vi jo altid vende tilbage til det, for det undgår regeringen i hvert fald ikke.

Det dagsordensforslag, som er fremsat af Enhedslisten, stemmer vi imod, og hvad angår det dagsordensforslag, som er fremsat af Fremskridtspartiet, har forespørgerne ikke haft indflydelse på ordlyden. Det, vi lægger i det, er, at regeringen opfordres til at fjerne danske særskatter og særavgifter på landbruget, og med den stemmeforklaring stemmer vi for det dagsordensforslag, som er fremsat af Fremskridtspartiet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 29 af Keld Albrechtsen (EL) (se foran) forkastedes, idet 6 (EL) stemte for, 99 (S, V, KF, FP, RV og CD) imod; 9 (SF) stemte hverken for eller imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 30 af Niels Højland (FP) (se foran) forkastedes, idet 48 (V, KF og FP) stemte for, 65 (S, SF, RV, EL og CD) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 136: Forslag til lov om ændring af lov om støtte til folkeoplysning. (Bestemmelser om kredse, om tilskud til undervisning m.v. af handicappede, om aktivitetstilskud, om lokaletilskud samt om regnskab og revision m.v.)

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 18/1 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.